

HENRIK IBSEN.

BYGMESTER SOLNESS.

HENRIK IBSEN

Constructorul Solness

Piesă în trei acte (1892)

În româneşte de
Sidonia Drăguşanu
şi Maria-Alice Botez

Cuprins

PERSONAJELE

CONSTRUCTORUL HALVARD SOLNESS.
DOAMNA ALINE SOLNESS, soția lui.
DOCTORUL HERDAL, medicul casei.
KNUT BROVIK, fost arhitect, acum asistentul lui Solness.
RAGNAR BROVIK, fiul lui, desenator.
KAJA FOSLI, nepoata lui de soră, contabilă.
DOMNIŞOARA HILDE WANGEL.
Câteva doamne.
Mulţimea, pe stradă.

Acțiunea se petrece acasă la constructorul Solness.

ACTUL I

O odaie de lucru modest mobilată, în locuința constructorului Solness. În stânga, o uşă cu două canaturi care dă în vestibul; în dreapta, o uşă spre celelalte încăperi ale casei. În peretele din fund, o uşă deschisă lăsând să se vadă interiorul unei camere în care sunt planşele cu desene, iar în primul plan, spre stânga, un birou pe care se află cărți, hârtii şi cele necesare scrisului. În apropierea uşii, o sobă; în colțul din dreapta, o canapea, o masă şi câteva scaune. Pe masă, o carafă cu apă. Tot în prim plan, dar la dreapta, o masă mai mică şi lângă ea un fotoliu şi un balansoar. În odaia cu planşete, lămpile (de birou) sunt aprinse pe masa din colț şi pe cea de lucru.

În cabinetul de desen se află Knut Brovik şi fiul său Ragnar, cercetând nişte planuri de construcții şi făcând diverse calcule. La biroul din odaia de lucru se află Kaja Fosli, care scrie ceva într-un registru mare. Knut Brovik este un bărbat în vârstă, firav, cu părul şi barba albă. Poartă un pardesiu negru, îngrijit, dar cam larg, ochelari şi un şal alb, uşor îngălbenit. Ragnar Brovik are treizeci de ani, părul de culoare deschisă, este bine îmbrăcat şi adus puțin din umeri. Kaja Fosli este o fată tânără, de vreo douăzeci de ani, îngrijit îmbrăcată, cu ceva bolnăvicios în înfățişare. Poartă o vizieră veche. Toți trei lucrează un timp în tăcere.

KNUT BROVIK *(se ridică deodată ca speriat de la masa de desen, respiră greu; apoi, îndreptându-se spre uşă):* Nu, în curând nu voi mai putea rezista...

KAJA *(venind spre el):* Ți-e într-adevăr atât de rău în seara asta, unchiule?

BROVIK: Of! Am impresia, cu fiecare zi care trece, că starea mea se înrăutăţeşte.

RAGNAR *(s-a ridicat şi se apropie):* Ar fi mai bine să te duci acasă, tată. Să încerci să dormi puţin.

BROVIK *(nervos):* Să zac în pat, asta vrei? Şi să mă sufoc de-a binelea, nu?

KAJA: Atunci plimbă-te puţin.

RAGNAR: Da, plimbă-te. Merg şi eu cu tine.

BROVIK *(energic):* Nu! Nu plec până nu vine el. În seara asta vreau să isprăvesc o dată pentru totdeauna cu... *(Cu o îndârjire lăuntrică.)* cu el. Cu patronul!

KAJA *(speriată):* O! Nu, unchiule, nu-ţi pierde răbdarea... Mai aşteaptă.

RAGNAR: Da, tată, e bine să mai aştepţi...

BROVIK *(respirând cu greu):* Ha, ha!... Nu prea... *(Respiră greu.)* Nu prea mai am eu vreme de aşteptat...

KAJA *(ascultând):* Sst! Îi aud jos la scară.

(Tustrei se întorc la lucrul lor. Scurtă pauză. Constructorul Halvard Solness întră pe uşa care dă în vestibul. Este un bărbat ceva mai În vârstă, sănătos şi viguros, cu părul ondulat, tuns scurt, cu mustăţile şi sprâncenele foarte stufoase, de culoare închisă. Poartă un veston gri-verzui cu guler înalt şi revere largi, o pălărie moale de filţ gri; sub braţ, două mape.)

SOLNESS *(din prag, indică cu un gest atelierul şi întreabă şoptit):* Au plecat?

KAJA *(clătinând încet din cap):* Nu. *(îşi scoate viziera. Solness înaintează, aruncă pălăria pe un scaun şi pune mapele pe masa de Ungă canapea, apoi se apropie din nou de birou. Kaja nu se întrerupe din scris nicio clipă, pare însă nervoasă, neliniştită.)*

SOLNESS: Ce scrii dumneata acolo, domnişoară?

KAJA *(tresărind):* În registrul ăsta? *(încurcată.)* A, nimic... De fapt...

SOLNESS: Lasă-mă să văd şi eu, domnişoară. *(Se apleacă, se preface că se uită în registru. Şoptind.)* Kaja!

KAJA *(scriind, încet):* Da?

SOLNESS: De ce, de câte ori vin eu, îţi scoţi viziera?

KAJA *(tulburată):* Fiindcă... fiindcă arăt rău cu ea... Mă urâţeşte...

SOLNESS *(surâzând):* Ei! Şi nu vrei să fii niciodată urâtă, Kaja?

KAJA: Pentru nimic în lume. Niciodată în ochii dumitale. *(Îi aruncă o privire fulgerătoare.)*

SOLNESS *(mângâind-o uşor pe păr):* Biată, biată... micuţă Kaja.

KAJA *(lăsând capul în jos):* Sst, sst! Să nu te audă...

(Solness se îndreaptă spre dreapta, se întoarce şi se opreşte lângă uşa care duce spre odaia cu planşe.)

SOLNESS: A fost cineva pe-aici care a întrebat de mine?

RAGNAR *(ridicându-se):* Da, tânăra pereche... Vrea să-şi construiască o vilă, afară, la Levstrand.

SOLNESS *(mormăind):* Aha, ăia? Ăia pot să mai aştepte! Nici mie nu-mi este încă destul de clar planul...

RAGNAR *(apropiindu-se, puţin ezitând):* Sunt grozav de dornici să vadă schiţele cât mai curând.

SOLNESS *(acelaşi joc):* Da, da, fireşte!... Vor totul deodată! Aşa sunt toţi...

BROVIK *(ridicând privirea):* Fiindcă — aşa spuneau— dorinţa lor cea mai mare este să se poată muta o dată în propriul lor cămin.

SOLNESS: Bineînţeles, bineînţeles... Cunosc asta! Şi-apoi nu iau decât ceea ce le convine mai bine... Vor să aibă ceva locuibil; de fapt, un simplu refugiu. Dar nu un cămin. Nu, mulţumesc! Mulţumesc foarte mult, dar spune-le, te rog, dacă revin, să se adreseze unui alt constructor...

BROVIK *(îşi ridică ochelarii pe frunte şi îl priveşte mirat):*

Unui alt... Vreți să refuzați lucrarea?...

SOLNESS *(cu nervozitate):* Da, ducă-se dracului, da! Dacă-i vorba să clădeşti numai ca să clădeşti... *(Brusc.)* De altfel, nici nu ştiu încă bine cine sunt oamenii ăştia!

BROVIK: Sunt oameni destul de bine situați. Ragnar îi cunoaşte. Frecventează familia. Oameni serioşi... de încredere...

SOLNESS: Poftim! Serioşi! De încredere! Parcă despre asta-i vorba? Nu mă gândeam absolut de loc la asta. Dar ce Dumnezeu, e atât de greu de înțeles? Nu vreau să am nimic a face cu oameni străini, pe care nu-i cunosc. Liberi din partea mea să se adreseze cui poftesc!

BROVIK *(se ridică):* Vorbiți serios? Asta-i părerea dumneavoastră sinceră?

SOLNESS *(ursuz):* Da, asta. O spun o dată pentru totdeauna. *(Traversează odaia. Brovik schimbă o privire cu Ragnar, care face o mişcare de protest, apoi trece în prima odaie.)*

BROVIK: Îmi permiteți să vă spun câteva cuvinte?

SOLNESS: Cu plăcere!

BROVIK *(către Kaja):* Treci, te rog, dincolo...

KAJA *(neliniştită):* Unchiule... Dar...

BROVIK: Hai, fato, fă cum îți spun. Şi închide uşa în urma ta. *(Kaja se îndreaptă ezitând spre odaia cu planşe; îi aruncă o privire speriată şi rugătoare lui Solness.)*

BROVIK *(cu o voce înăbuşită):* Nu vreau — sărăcuța de ea — să ştie cât de prost stau lucrurile cu mine.

SOLNESS Da, într-adevăr, în ultimul timp arătați destul de rău.

BROVIK: Cu mine se sfârşeşte curând. Puterile mă părăsesc de la o zi la alta.

SOLNESS: Stați jos...

BROVIK: Mulțumesc... Dacă-mi dați voie...

SOLNESS *(împingând fotoliul):* Aici. Poftim, vă rog, aici!

BROVIK *(aşezându-se cu greutate):* Despre Ragnar este vorba... Deci, aşa stau lucrurile cu el... E tocmai ceea ce

mă doare cel mai rău… Ce-o să se întâmple cu el? Ce va deveni?

SOLNESS: Dar, fireşte, fiul dumneavoastră poate rămâne aici, la mine, câtă vreme va voi.

BROVIK: Tocmai asta nu vrea… S-ar părea că nici nu mai poate.

SOLNESS *(impacientându-se):* După părerea mea, primeşte un salariu destul de bun… Totuşi, dacă pretinde mai mult, nu mă voi împotrivi să…

BROVIK: Nu, nu, nu este de loc vorba despre asta. *(Agitat.)* Dar trebuie să aibă şi el o dată posibilitatea să lucreze pe cont propriu!

SOLNESS *(fără să-l privească):* Credeți că Ragnar are calitățile necesare pentru asta?

BROVIK: Nu, vedeți tocmai asta-i cel mai îngrozitor, am început chiar eu să mă îndoiesc de băiat. Pentru că niciodată n-ați spus decât nişte cuvinte — cel mult încurajatoare despre el. Dar mă gândesc că-i totuşi imposibil să fie astfel; trebuie să aibă unele calități…

SOLNESS: … Totuşi… am impresia că… temeinic, la drept vorbind… n-a învățat nimic… Exceptând desenul.

BROVIK *(îl priveşte cu o ură ascunsă şi spune cu glasul răguşit):* Nici dumneavoastră nu m-ați uluit cu meseria pe care-ați reuşit s-o învățați… Atunci, pe vremea când erați în serviciu la mine. Dar ați ştiut să vă săltați pe picioarele dumneavoastră. *(Respirând astmatic.)* Da, v-ați ridicat corabia la suprafață. Şi mi-ați luat, şi mie şi multor altora, vântul care ne umfla pânzele.

SOLNESS: Vedeți… aşa s-au orânduit lucrurile pentru mine.

BROVIK: Aici aveți dreptate. Toate vi s-au supus. Dar nu poate să vă lase inima să mă vedeți murind fără să ştiu dacă Ragnar al meu este sau nu capabil… Şi cât este de capabil… Şi-apoi, aş fi bucuros să-i văd căsătoriți înainte… de a mă duce…

SOLNESS *(tăios): Ea* doreşte…?

BROVIK: Nu atât Kaja… Ragnar vorbeşte zilnic despre asta. *(Rugător.)* Trebuie, trebuie să-i dați posibilitatea să-şi încerce puterile într-o lucrare pe care s-o facă el. În care să muncească independent… Trebuie, trebuie să văd ceva, ceva realizat de băiatul meu… Auzi?

SOLNESS *(iritat):* Ei, drăcie, dar nu vă imaginați că pot să aduc din lună comenzi pentru el!

BROVIK: Şi tocmai acum ar putea obține o comandă. O lucrare mare.

SOLNESS *(uimit şi iritat):* Poate el să obțină…?

BROVIK: Dacă v-ați da consimțământul.

SOLNESS: Ce fel de lucrare?

BROVIK *(ezitând puțin):* Ar putea obține construcția vilei aceleia dinafară oraşului… La Levstrand.

SOLNESS: Cea de la Levstrand?! Bine, pe-aceea eu o construiesc! Eu însumi…

BROVIK: Dar se pare că nu sunteți prea ispitit să o faceți…

SOLNESS *(sărind în sus):* Nu sunt prea ispitit? Eu? Cine îndrăzneşte să spună asta?

BROVIK: Ați spus-o singur, adineauri.

SOLNESS: Nu luați în seamă nişte vorbe aruncate în vânt! Poate într-adevăr să obțină Ragnar construcția vilei?

BROVIK: Da. Cunoaşte familia! Şi, afară de asta, aşa… mai mult pentru plăcerea lui, a făcut desene, proiecte şi toate celelalte…

SOLNESS: Şi sunteți mulțumit de desenele lui? Dar cei care vor locui acolo?

BROVIK: Da. Dacă ați vrea totuşi să le examinați şi să vă dați părerea…

SOLNESS: Şi după aceea Ragnar vă va construi şi dumneavoastră o casă?

BROVIK: V-a plăcut destul de mult ce ar vrea el să facă… Ceva cu totul nou, spuneați…

SOLNESS: Oho! Cu totul nou! Bineînțeles, nu nişte bazaconii, atât de demodate cum obişnuiesc eu să construiesc… nu?

BROVIK: Aveați altă părere despre ele...

SOLNESS *(cu amărăciune ascunsă):* Deci, în interesul lui Ragnar veneați aici, în absența mea.

BROVIK: Oamenii au venit ca să stea de vorbă cu dumneavoastră. Şi în acelaşi timp să vă întrebe dacă nu cumva ați vrea să vă retrageți.

SOLNESS *(tresărind)*: Să mă retrag? Eu?!

BROVIK: În cazul în care veți aprecia că desenele lui Ragnar...

SOLNESS: Eu să mă retrag, în spatele fiului dumneavoastră?

BROVIK: Nu... Să renunțați la contractul cu el...

SOLNESS: E acelaşi lucru. *(Râzând cu amărăciune.)* Da, va să zică aşa! Halvard Solness trebuie acum să se retragă! Să facă loc celor mai tineri. Poate chiar celor tineri de tot. Să facă loc! Loc! Loc!

BROVIK: Doamne, Dumnezeule, dar e loc destul şi pentru mai mulți decât unul singur...

SOLNESS: O! Chiar atât de mult loc încât să prisosească nu este. Dar să admitem că este aşa cum spuneți. Eu vă declar însă că nu mă voi retrage niciodată. Din fața nimănui! Nu voi ceda nimănui locul! Niciodată de bunăvoie! Niciodată şi pentru nimic în lume nu voi face asta.

BROVIK *(ridicându-se cu greu):* Va să zică trebuie să părăsesc viața fără nicio certitudine? Fără bucurii? Fără credință şi fără încredere în Ragnar? Fără a vedea o singură realizare a lui? Aşa trebuie să mor?

SOLNESS *(întorcându-se pe jumătate şi mormăind):* Hm! Acum nu întrebați mai mult.

BROVIK: Bine, dar răspundeți-mi la o întrebare: Trebuie să părăsesc atât de sărac viața?

SOLNESS *(părând că luptă cu el însuşi. În sfârşit, răspunde cu o voce joasă, dar sigură):* Va trebui să părăsiți viața, aşa cum ştiți şi cum puteți mai bine.

BROVIK: O, frumos!! *(Traversează odaia.)*

SOLNESS *(mergând după el, pe jumătate desperat):* Da, înțelege, nu pot, nu pot altfel! De vreme ce sunt aşa cum sunt. Şi nici nu mă mai pot schimba.

BROVIK: Da, într-adevăr, nu puteți… *(Se clatină şi se opreşte Ungă masa din fața canapelei.)* îmi dați voie să iau un pahar cu apă?

SOLNESS: Vă rog! *(Toarnă apă şi-i întinde paharul.)*

BROVIK: Mulțumesc! *(Bea şi pune paharul pe masă.)*

SOLNESS *(se duce şi deschide uşa dinspre cabinetul de desen):* Ragnar, poți să-l conduci pe tatăl dumitale până acasă.

(Ragnar se ridică repede. El şi Kaja intră în odaia de lucru.)

RAGNAR: Ce e, tată?

BROVIK: Ia-mă de braț. Şi acum, să mergem.

RAGNAR: Da, bine. Îmbracă-te şi tu, Kaja.

SOLNESS: Domnişoara Fosli să mai rămână. Numai câteva clipe. Are de scris o scrisoare.

BROVIK *(cu o privire spre Solness):* Noapte bună. Somn uşor… dacă-l mai poți avea.

SOLNESS: Noapte bună.

(Brovik şi Ragnar ies pe uşa care comunică cu vestibulul. Kaja se îndreaptă spre birou. Solness stă lângă fotoliu cu capul înclinat într-o parte.)

KAJA *(cu îndoială):* E vreo scrisoare de scris?

SOLNESS *(scurt):* Nu, bineînțeles, nu-i niciuna. *(Privind-o aspru, brusc.)* Kaja!

KAJA *(speriată, încet):* Da?

SOLNESS *(arătând poruncitor cu degetul un punct pe podea):* Poftim aici! Numaidecât!

KAJA *(ezitând):* Da.

SOLNESS *(acelaşi joc):* Mai aproape.

KAJA *(ascultătoare):* Ce vreți de la mine?

SOLNESS *(se uită o clipă la ea):* Dumitale trebuie să-ți mulțumesc pentru tot ce s-a petrecut?

KAJA: Nu, vă rog să mă credeți că nu...

SOLNESS: Dar să te căsătoreşti cu dumnealui — asta vrei, nu?

KAJA *(încet):* Ragnar şi cu mine suntem logodiți de patru-cinci ani, aşa că...

SOLNESS: Aşa că sunteți de părere că lucrurile trebuie să aibă un sfârşit. Nu-i aşa?

KAJA: Ragnar şi unchiul spun că trebuie să mă căsătoresc. Aşa că mă supun.

SOLNESS *(mai blând):* Kaja, în fond nu ții şi dumneata puțin la Ragnar?

KAJA: A fost o vreme când țineam mult la Ragnar. Înainte să vin la dumneavoastră.

SOLNESS: Şi acum nu mai ții de loc la el? Absolut de loc?

KAJA *(pătimaş, împreunându-şi mâinile şi îndreptându-se spre el):* Doar ştiți prea bine. Acum țin numai la unul... La nimeni altcineva pe lume! Şi niciodată nu voi mai putea ține la un altul...

SOLNESS: Da, aşa spui! Şi totuşi, pleci de lângă mine. Mă laşi singur aici, cu toate buclucurile astea pe cap.

KAJA: Dar nu s-ar putea să rămân, totuşi, mai departe aici, chiar dacă Ragnar...?

SOLNESS *(gest de respingere):* Nu, nu, asta nu merge... Absolut de loc! Dacă Ragnar pleacă şi se apucă de lucru pe cont propriu, va avea desigur şi el nevoie de dumneata.

KAJA *(frângându-şi mâinile):* Dar nu cred, nu cred că am să mă pot despărți de dumneata... Mi se pare imposibil... cu totul, cu totul imposibil!

SOLNESS: Atunci ai grijă... şi fă-l pe Ragnar să renunțe la ideile alea ale lui, atât de stupide. Mărită-te cât pofteşti cu el... *(Schimbând tonul.)* da, vreau să spun, fă aşa fel încât să rămână la mine, unde are un post bun. Şi în

felul ăsta te pot păstra şi pe dumneata, dragă Kaja.

KAJA: O, ar fi extraordinar, dacă s-ar putea aranja...

SOLNESS *(cuprinzându-i capul cu ambele mâini şi şoptind):* Fiindcă — ştii, nu-i aşa? — nu pot trăi fără dumneata. Trebuie să te am lângă mine, tot timpul... Zi de zi...

KAJA *(tulburată, încântată):* O, Doamne, Doamne.

SOLNESS *(sărutând-o pe păr):* Kaja, Kaja!

KAJA *(lăsându-se în genunchi în fața lui): O*, cât de bun eşti cu mine. Nespus de bun şi de drăguț...

SOLNESS *(brusc):* Hai, ridică-te, ridică-te o dată, până nu... îmi pare că se aude venind cineva! *(O ajută să se ridice. Ea se îndreaptă clătinându-se către birou.)*

(Doamna Solness intră pe uşa din dreapta. E o femeie slabă şi amărâtă. Cândva, demult, a fost frumoasă. Acum au mai rămas doar nişte urme de frumusețe. Are bucle blonde, răsucite în tirbuşon. Îmbrăcată elegant, complet În negru. Vorbeşte cam rar, cu o voce tânguitoare.)

DOAMNA SOLNESS *(din uşă):* Halvard!

SOLNESS *(întorcându-se):* Ah! Tu erai, dragă?

DOAMNA SOLNESS *(cu o privire spre Kaja):* Recunosc că am venit la un moment nepotrivit.

SOLNESS: Absolut de loc. Domnişoara Fosli nu are de scris decât o scurtă scrisoare.

DOAMNA SOLNESS: Da, văd.

SOLNESS: Ce voiai de la mine, Aline?

DOAMNA SOLNESS: Voiam numai să-ți spun că doctorul Herdal se află la noi... E în odaia de pe colț. Poate vii şi tu, Halvard...

SOLNESS *(privind-o bănuitor):* Hm! Vrea neapărat doctorul să-mi vorbească?

DOAMNA SOLNESS: Nu neapărat... A venit să-mi facă o vizită... Şi ar dori, cu ocazia asta, să te salute şi pe tine.

SOLNESS *(râzând încet):* Da, îmi închipui... Ei, atunci roagă-l să mai aştepte puțin.

DOAMNA SOLNESS: Mai pe urmă vei veni totuşi, da?
SOLNESS: Probabil. Mai târziu, draga mea. Nu foarte târziu…
DOAMNA SOLNESS *(din nou cu o privire spre Kaja):* Numai să nu uiți, Halvard! *(Se retrage, închizând uşa după ea.)*
KAJA *(aproape şoptit):* O, Doamne, Dumnezeule, sigur că doamna gândeşte ceva rău despre mine.
SOLNESS: A, nici vorbă!… în tot cazul, nu mult mai rău decât de obicei. Oricum însă, e mai bine să pleci, Kaja.
KAJA: Da, da, acum trebuie să plec.
SOLNESS *(sever):* Şi rezolvă aşa cum vreau eu şi celălalt lucru de care am mai vorbit. Ai înțeles?
KAJA: Credeți-mă, dacă ar depinde numai de mine, eu…
SOLNESS: Am spus: vreau să se rezolve… Şi de preferință azi, nu mâine.
KAJA *(speriată):* Nu s-ar putea găsi o altă soluție? Eu, bucuros aş rupe…
SOLNESS *(sărind în sus):* Să rupi?! Ce, ai înnebunit de tot? Să rupi cu el?
KAJA *(desperată):* Da, mai bine aşa… Fiindcă trebuie, trebuie să rămân aici, la dumneata! Nu pot pleca de lângă dumneata! E cu totul, cu totul imposibil…
SOLNESS *(explodând):* Dar, sfinte Dumnezeule, atunci ar însemna că Ragnar… Dar tocmai pe Ragnar vreau să-l am aici.
KAJA *(privindu-l cu ochi speriați):* Aşadar, în primul rând pe Ragnar…
SOLNESS *(redevenind stăpân pe sine):* A, nu, sigur că nu… Nici tu nu-ți dai seama de nimic. *(Blând şi încet.)* Dar bineînțeles că în primul rând pe tine te vreau. Înainte de toate, pe tine, Kaja. Dar tocmai de aceea trebuie să-l convingi pe Ragnar să rămână în acest post. Aşa, aşa, acum du-te acasă.
KAJA: Da, da, noapte bună atunci.
SOLNESS: Noapte bună! *(Vrând să plece.)* A, ascultă! Desenele lui Ragnar nu se află cumva dincolo, în odaie?

KAJA: Da, n-am văzut să le fi luat cu el.

SOLNESS: Atunci du-te şi adu-mi-le. M-aş putea totuşi uita prin ele.

KAJA *(veselă):* O, da, în sfârşit! Ce bine!

SOLNESS: Pentru tine, Kaja dragă! Ei, hai, adu-le repede să arunc o privire peste ele.

(Kaja intră cu paşi grăbiţi În cabinetul de desen, scotoceşte febril în sertarul mesei, scoale o mapă şi o aduce.)

KAJA: Aici sunt toate desenele.

SOLNESS: Bine, pune-le acolo, pe masă.

KAJA *(depunând mapa):* Noaptea bună! *(Rugătoare.)* Şi gândeşte-te cu bunătate şi duioşie la mine.

SOLNESS: O, totdeauna mă gândesc aşa. Noapte bună, dragă, micuţă Kaja. *(Aruncând o privire spre dreapta.)* Hai, du-te acum.

(Doamna Solness şi doctorul Herdal intră pe uşa din dreapta. Doctorul este un domn mai în vârstă, plinuţ, cu un obraz rotund, prosper. Fără barbă, părul de o culoare deschisă, cu firul subţire şi cam rărit. Poartă ochelari cu ramă de aur.)

DOAMNA SOLNESS *(înainte de a intra, din prag):* Halvard, nu-l mai pot reţine pe doctor.

SOLNESS: Ei, atunci intraţi.

DOAMNA SOLNESS *(către Kaja, care stinge lampa de pe birou):* Aţi terminat scrisoarea aceea, domnişoară?

KAJA *(zăpăcită):* Scrisoarea?

SOLNESS: A fost una foarte scurtă…

DOAMNA SOLNESS: În adevăr, trebuie să fi fost foarte scurtă…

SOLNESS: Poţi pleca, domnişoară Fosli… Mâine dimineaţă, la lucru!… Foarte punctuală, da?

KAJA: Desigur! Foarte punctuală… Noapte bună, doamnă!

(Iese pe uşa ce dă în vestibul.)

DOAMNA SOLNESS: Cred că eşti foarte mulțumit, Halvard, că o ai aici pe această domnişoară.

SOLNESS: Da, în adevăr, sunt! E capabilă. Se descurcă perfect în toate…

DOAMNA SOLNESS: Aşa se pare…

DOCTORUL HERDAL: Chiar şi în probleme de contabilitate?

SOLNESS: În aceşti doi ani a avut ocazia să-şi însuşească o bună practică. Şi afară de asta, e binevoitoare şi gata să facă orice i se cere…

DOAMNA SOLNESS: Trebuie să fie o mare plăcere…

SOLNESS: Este… Mai ales când nu prea ai fost obişnuit cu aşa ceva…

DOAMNA SOLNESS *(cu reproş blând):* Cum poți spune una ca asta, Halvard?

SOLNESS: O nu, nu, dragă Aline. Îți cer iertare.

DOAMNA SOLNESS: N-ai de ce. Aşadar, domnule doctor, vă aşteptăm mai târziu să luați o ceaşcă de ceai cu noi?

DOCTORUL HERDAL: Mă întorc de îndată ce-mi termin vizita la bolnavii mei…

DOAMNA SOLNESS: Mulțumesc! *(Iese prin dreapta.)*

SOLNESS: Sunteți grăbit, domnule doctor?

DOCTORUL HERDAL: Nu, de loc…

SOLNESS: Atunci putem sta puțin de vorbă.

DOCTORUL HERDAL: Cu multă plăcere.

SOLNESS: Luați loc, vă rog. *(Face un gest spre balansoar.)* Şi să mă aşez şi eu… *(Se aşază în fotoliu. Apoi, privindu-l cercetător.)* Spuneți-mi, n-ați remarcat nimic deosebit la Aline?

DOCTORUL HERDAL: Vreți să ziceți, adineauri, când era aici?

SOLNESS: Da. Ceva în raport cu mine… N-ați remarcat nimic?

DOCTORUL HERDAL *(surâzând):* Ei, cum dracu să nu fi remarcat? Ar fi fost şi greu să nu-mi dau seama că soția

dumitale, hm…

SOLNESS: Ei?

DOCTORUL HERDAL: … Că soția dumitale nu este chiar foarte încântată de această domnişoară Fosli.

SOLNESS: Nimic altceva? De asta mi-am dat şi eu seama.

DOCTORUL HERDAL: Ceea ce de altfel nici nu-i de mirare.

SOLNESS: Ce anume?

DOCTORUL HERDAL: Că nu-i face o deosebită plăcere prezența unei alte femei… zi de zi… în preajma dumneavoastră…

SOLNESS: Da, sigur… Aveți poate dreptate. Şi Aline de altfel. Numai că situația nu se poate schimba.

DOCTORUL HERDAL: Dar n-ați putea angaja un funcționar în locul ei?

SOLNESS: Primul neisprăvit care s-ar prezenta, nu? Şi care să nu-mi fie de niciun folos.

DOCTORUL HERDAL: Totuşi, dacă soția dumneavoastră… Slăbită cum este… Şi dacă nu mai suportă situația?

SOLNESS: Dar pentru numele lui Dumnezeu, îmi este indiferent… Eram gata să spun: trebuie s-o păstrez pe Kaja Fosli. Nimeni altcineva nu-mi poate fi de atâta folos.

DOCTORUL HERDAL: Nimeni?

SOLNESS *(scurt):* Nimeni.

DOCTORUL HERDAL *(trăgându-şi scaunul mai aproape):* Ascultați-mă, domnule Solness, îmi permiteți — cu totul confidențial — să pun o întrebare?

SOLNESS: Da, vă rog.

DOCTORUL HERDAL: Vedeți dumneavoastră, în anumite chestiuni femeile au un fler al lor, un fler al dracului de fin.

SOLNESS: Da, au. Nimic mai adevărat… Ei şi?

DOCTORUL HERDAL: Ascultați mai departe… Din moment ce soția dumneavoastră nu o poate suferi de loc, dar absolut de loc pe această Kaja Fosli…

SOLNESS: Ei, şi ce-i cu asta?

DOCTORUL HERDAL: N-o fi având ea un… un cât de mic

temei... care să justifice această antipatie fără rezerve?

SOLNESS *(îi priveşte şi se ridică):* Aha!

DOCTORUL HERDAL: Nu mi-o luați în nume de rău. Dar are ea oare vreun temei?

SOLNESS *(scurt şi decis):* Nu.

DOCTORUL HERDAL: Va să zică, absolut niciun temei?

SOLNESS: Niciunul în afară de propria ei bănuială.

DOCTORUL HERDAL: Ştiu că ați cunoscut diferite femei în viața dumneavoastră.

SOLNESS: Da, am cunoscut.

DOCTORUL HERDAL: Şi, îmi pare, destul de... îndeaproape, pe unele.

SOLNESS: Şi asta-i e adevărat.

DOCTORUL HERDAL: Dar cu această domnişoară Fosli? Nu-i va să zică absolut nimic la mijloc?

SOLNESS: Nu, absolut nimic... în ceea ce mă priveşte.

DOCTORUL HERDAL: Dar în ceea ce o priveşte pe ea?

SOLNESS: Mi se pare, dragă domnule doctor, că la întrebarea asta nu am dreptul să răspund...

DOCTORUL HERDAL: Pornisem de la flerul soției dumitale.

SOLNESS Da, întocmai. Până în clipa aceasta *(coborând vocea)* „flerul" Alinei, aşa cum îl numiți dumneavoastră, a trecut examenul într-un anumit fel...

DOCTORUL HERDAL: Ei, vedeți?

SOLNESS *(se aşază):* Doctore Herdal, vă voi istorisi acum o poveste ciudată. Bineînțeles, numai dacă sunteți dispus s-o ascultați.

DOCTORUL HERDAL: Ascult cu plăcere poveşti ciudate.

SOLNESS: Ei bine. Vă amintiți probabil că i-am angajat la mine pe Knut Brovik şi pe fiul său, atunci când bătrânul se afla într-o situație proastă.

DOCTORUL HERDAL: Cunosc oarecum problema...

SOLNESS: De fapt, vezi dumneata, amândoi sunt băieți harnici. Cu calități, fiecare în felul lui. Pe urmă, fiul n-a găsit altceva mai bun de făcut decât să se logodească. Natural, urmează să se căsătorească şi să se apuce apoi

de construcţii pe cont propriu… Cam la asemenea lucruri se gândesc tinerii ăştia…

DOCTORUL HERDAL *(râzând):* Da, obiceiul ăsta prost de a dori să se căsătorească…

SOLNESS: Ei, dar asta nu-mi serveşte mie. Fiindcă, la rândul meu, am şi eu nevoie de Ragnar. Şi de bătrân. Este extraordinar de abil la calcularea rezistenţei materialelor şi la… la… dracu ştie cum le mai zice la toate astea.

DOCTORUL HERDAL: Ei da, şi toate astea fac parte din meserie. Şi de ele e nevoie…

SOLNESS: Bineînţeles. Dar Ragnar vrea cu tot dinadinsul să lucreze pe cont propriu. E hotărât şi nimic nu-l poate convinge să renunţe…

DOCTORUL HERDAL: Şi totuşi, a rămas mai departe la dumneavoastră.

SOLNESS: Da. Acum fiţi atent. Într-o zi, a venit aici Kaja Folsi să discute ceva cu Ragnar. Nu mai fusese niciodată aici. Când am văzut cât de îngrozitor de îndrăgostiţi sunt unul de celălalt, m-a fulgerat o idee: dacă aş putea-o aduce şi pe ea să lucreze aici, la mine, atunci poate… Atunci poate şi Ragnar… Poate că n-ar mai pleca…

DOCTORUL HERDAL: O idee pe cât se poate de înţeleaptă.

SOLNESS: Da, dar în clipa aceea n-am suflat niciun cuvânt despre ce gândeam. Stăteam doar şi mă uitam la ea… si-mi doream puternic, cu toată tăria, s-o am aici. Pe urmă, am schimbat cu ea câteva cuvinte amabile despre lucruri cu totul indiferente. Şi după aceea a plecat.

DOCTORUL HERDAL: Şi?

SOLNESS: Dar iată că a doua zi, către seară, după ce Ragnar şi bătrânul Brovik plecaseră acasă, iată că mă pomenesc din nou cu ea aici, ca şi cum eu şi cu dânsa am fi avut o învoială a noastră.

DOCTORUL HERDAL: O învoială? în legătură cu ce?

SOLNESS: Exact în legătură cu acel lucru pe care mi-l dorisem aici cu o zi înainte, dar despre care pur şi

simplu nu scosesem nici măcar o singură vorbă.

DOCTORUL HERDAL: Foarte ciudat, într-adevăr…

SOLNESS: Da, nu-i aşa? Şi acum voia să ştie care-ar fi atribuţiile ei, aici… Ce-ar avea de făcut. Şi dacă n-ar putea începe chiar din dimineaţa următoare. Şi alte de-alde astea…

DOCTORUL HERDAL: Nu credeţi că a făcut-o numai pentru a fi împreună cu iubitul ei?

SOLNESS: La început aşa mi-am închipuit şi eu. Dar nu, nu era aşa. De el s-a înstrăinat cu totul, chiar de îndată ce a venit să lucreze aici, la mine…

DOCTORUL HERDAL: Prin urmare a… alunecat spre dumneavoastră.

SOLNESS: Da, cu totul. Am băgat de seamă, de pildă, ce simte atunci când o privesc din spate. E destul să fiu undeva, în apropierea ei, ca să înceapă să tremure… să fie foarte tulburată. Ce ziceţi de asta?

DOCTORUL HERDAL: Se poate explica.

SOLNESS: Dar celălalt fenomen? Faptul că ea a crezut că-i spusesem ceea ce nu-i spusesem, ci dorisem numai… Ceea ce îmi spusesem mie şi numai mie, în tăcere, fără să rostesc un cuvânt. Îmi puteţi da o explicaţie, domnule doctor Herdal? Despre asta ce ziceţi?

DOCTORUL HERDAL: Nu, asta nici nu încerc să explic…

SOLNESS: Bănuiam eu. De aceea nici n-am vrut să vorbesc… Dar cu timpul, înţelegeţi, a devenit îngrozitor de greu pentru mine. De dimineaţă până, seara, zi de zi, trebuie să mă prefac, ca şi cum eu… Şi apoi e păcat de ea, sărmana. *(Vehement.)* Dar altfel nu se poate! Pentru că dacă pleacă ea de la mine, pleacă şi Ragnar.

DOCTORUL HERDAL: Şi nu i-aţi explicat soţiei dumneavoastră cum stau lucrurile?

SOLNESS: Nu.

DOCTORUL HERDAL: De ce? Pentru numele lui Dumnezeu, de ce n-o faceţi?

SOLNESS *(îl priveşte ţintă; apoi, cu o voce înăbuşită):* Pentru

că... pentru că am impresia că-mi aplic singur o dreaptă şi binefăcătoare pedeapsă prin acest supliciu: lăsându-mă nedreptăţit de Aline.

DOCTORUL HERDAL *(clătinând capul):* Dumnezeu mi-e martor dacă pot pricepe un singur cuvânt.

SOLNESS: Vedeţi dumneavoastră, este întocmai ca şi când mi s-ar scădea câte puţin, câte puţin, dintr-o mare, dintr-o fără margini de mare datorie a mea...

DOCTORUL HERDAL: Faţă de soţia dumneavoastră?

SOLNESS: Da. Şi asta uşurează întotdeauna conştiinţa. Poţi răsufla mai liber un timp, mă înţelegeţi?

DOCTORUL HERDAL: Domnul mi-e martor dacă pricep măcar o vorbă...

SOLNESS *(se ridică din nou, întrerupându-l):* Bine, bine. Şi-acum, destul! Să nu mai vorbim de asta. *(Străbate odaia, se întoarce şi se opreşte Ungă masă. Se uită la medic, cu un surâs cald.)* Ei, doctore, se pare că m-aţi făcut să alunec serios pe panta destăinuirilor.

DOCTORUL HERDAL *(uşor iritat):* Să alunecaţi? Dar n-am reuşit să pricep nimic din destăinuirile dumneavoastră, domnule Solness.

SOLNESS: Spuneţi mai degrabă că nu v-au interesat de loc. Altceva vă interesează... Am remarcat...

DOCTORUL HERDAL: Ce aţi remarcat?

SOLNESS: Staţi aici comod şi mă ţineţi sub observaţie.

DOCTORUL HERDAL: Eu vă ţin sub observaţie? Sfinte Dumnezeule! *(Tresărind.)* Dar în ce scop aş face-o?

SOLNESS: Fiindcă şi dumneavoastră credeţi despre mine acelaşi lucru pe care-l crede şi Aline.

DOCTORUL HERDAL: Şi ce crede ea despre dumneavoastră?

SOLNESS *(din nou reţinut):* Da... De la un timp, a început să creadă — cum să vă spun? — că aş fi bolnav.

DOCTORUL HERDAL: Bolnav? Dumneavoastră? Dar nu mi-a spus nimic. Şi ce aveţi... ce vă supără, dragă domnule?

SOLNESS *(se apleacă peste spătarul scaunului şi şopteşte):* Aline crede că sunt nebun, da, asta crede.

DOCTORUL HERDAL *(ridicându-se):* Dar dragă, dar iubite domnule Solness...

SOLNESS: Da, aşa cum ştiu că trăiesc, ştiu că ea aşa crede. Aşa este. Şi părerea ei a devenit şi a dumneavoastră. O, vă pot asigura, domnule doctor, n-am nicio îndoială în privința asta... Nu mă las atât de uşor înşelat... Vreau s-o ştiți...

DOCTORUL HERDAL *(privindu-l mirat):* Niciodată, domnule Solness, niciodată nu mi-a trecut prin minte gândul ăsta.

SOLNESS *(cu un râs neîncrezător):* Serios? într-adevăr, nu?

DOCTORUL HERDAL: Nu, niciodată! Şi, cu siguranță, nici soției dumneavoastră. Sunt aproape gata s-o şi jur.

SOLNESS Ei, atunci lăsați totul aşa cum este... Fiindcă într-un fel, vedeți dumneavoastră, ea ar putea avea totuşi... Da, ar putea avea până la urmă un temei pentru a crede asta.

DOCTORUL HERDAL: Nu, acum într-adevăr trebuie să-i spun!

SOLNESS *(întrerupându-l cu o mişcare a mâinii):* E mai cuminte, dragă doctore, să nu mergem mai departe cu povestea asta. E mai bine să rămână fiecare la părerea sa. *(Schimbând tonul, devenind uşor vesel.)* Ascultă, doctore... hm!

DOCTORUL HERDAL: Da?

SOLNESS: Din moment ce nu credeți că sunt... bolnav... să spunem... nebun... mă rog, poate numai sărit, în fine, aşa ceva...

DOCTORUL HERDAL: Ce vreți să spuneți?

SOLNESS: Atunci vă închipuiți, probabil, că sunt un om extraordinar de fericit?

DOCTORUL HERDAL: Sa fie oare asta numai o închipuire?

SOLNESS *(râzând):* Nici vorbă!! Gândiți-vă: să fii constructorul Solness! Halvard Solness — Doamne,

Dumnezeule! Sigur, sunt fericit!

DOCTORUL HERDAL: Părerea mea este că aţi avut un noroc cu totul neobişnuit!

SOLNESS *(stăpânindu-şi un surâs):* Da, din acest punct de vedere nu mă pot plânge...

DOCTORUL HERDAL: Mai întâi, pentru că a ars acea veche şi urâtă cetăţuie de tâlhari. A fost, desigur, un mare noroc...

SOLNESS *(serios):* Ceea ce a ars până în temelii a fost casa părintească a Alinei... Asta vă rog să nu uitaţi...

DOCTORUL HERDAL: Desigur, pentru soţia dumneavoastră trebuie să fi fost o mare durere...

SOLNESS Peste care n-a putut trece nici până în ziua de azi... Sunt doisprezece-treisprezece ani de-atunci şi totuşi...

DOCTORUL HERDAL: Dar ceea ce s-a întâmplat după aceea a fost cu siguranţă, pentru ea, cea mai grea lovitură...

SOLNESS: Şi prima şi cealaltă, la fel de grele...

DOCTORUL HERDAL: Dar dumneavoastră, dumneavoastră personal, aţi făcut un salt imens. Aţi început ca băiat sărac, de la ţară, iar acum vă aflaţi în fruntea celor din breasla dumneavoastră. Da, domnule Solness, norocul a fost într-adevăr de partea dumneavoastră.

SOLNESS *(privindu-l timid):* Da, dar tocmai asta mă face să mă înspăimânt atât de îngrozitor.

DOMNUL HERDAL: Să vă înspăimântaţi? Că aveţi atâta noroc?

SOLNESS: Şi acum, ca şi înainte, mi-e teamă... o teamă cumplită... Fiindcă, vă închipuiţi, odată şi odată va veni momentul în care mi se va da lovitura pe la spate. Mortală!...

DOCTORUL HERDAL: A! Prostii. Cine să vă lovească?

SOLNESS *(sigur şi energic):* Tineretul!

DOCTORUL HERDAL: Ei, tineretul! Doar nu vă închipuiţi că o să vă arunce la lada cu vechituri. Poziţia

dumneavoastră este mai sigură astăzi decât oricând... Sunteți de neclintit, ca un zid de cetate.

SOLNESS: Nu, nu, se apropie clipa. O intuiesc, o simt cum se apropie. Ba unul, ba altul, încep să-ți pretindă: retrage-te, fă-mi mie loc... apoi năvălesc toți ceilalți: fă loc, fa loc, loc, loc! Da, ține minte, doctore, într-o bună zi o să mă pomenesc aici cu tineretul bătându-mi în uşă.

DOCTORUL HERDAL *(râzând):* Doamne, Dumnezeule! Ei şi?

SOLNESS: Cum „ei şi”? În clipa aceea s-a sfârşit cu constructorul Solness... *(Se aud bătăi în uşa din stingă. Solness tresare.)* Ce-a fost asta? N-ați auzit?

DOCTORUL HERDAL: Bate cineva la uşă.

SOLNESS *(tare):* Intră!

(Hilde Wangel intră pe uşa care dă în vestibul. Este de statură mijlocie, mlădios şi fin clădită. Puțin arsă de soarele şi briza mării. Poartă o rochie de excursie cu fusta sumeasă, guler larg marinăresc şi o beretă de marinar pe cap. Un rucsac, un pled prins în curele şi un alpenstock lung.)

HILDE WANGEL *(îndreptându-se spre Solness cu ochi strălucitori de bucurie):* Bună seara!

SOLNESS *(privind-o nesigur):* Bună seara!

HILDE *(râzând):* Îmi vine să cred că nu mă recunoaşteți.

SOLNESS: Nu, mărturisesc... În orice caz, pentru moment...

DOCTORUL HERDAL *(apropiindu-se):* Dar eu vă recunosc, domnişoară.

HILDE *(înveselită):* A, dumneavoastră sunteți!

DOCTORUL HERDAL: Da, eu sunt! *(Către Solness.)* Ne-am întâlnit în vara asta, sus pe munte, la o cabană... *(Către Hilde.)* Ce s-a întâmplat cu celelalte doamne?

HILDE: O, ele s-au îndreptat spre vest.

DOCTORUL HERDAL: Nu le-au plăcut glumele şi zarva pe care o făceam noi, serile...

HILDE: E sigur că nu le-au plăcut.

DOCTORUL HERDAL *(amenințând-o cu degetul):* Şi nici nu vă puteau ierta că... ați cochetat un pic cu noi.

HILDE: Dar bineînțeles că era mai distractiv decât să stau şi să împletesc la ciorapi, alături de venerabilele doamne...

DOCTORUL HERDAL: Sunt absolut de aceeaşi părere.

SOLNESS: Astă-seară ați sosit în oraş?

HILDE: Chiar în clipa asta!

DOCTORUL HERDAL: Singură? Nu vă însoțeşte nimeni, domnişoară Wangel?

HILDE: Nimeni.

SOLNESS: Wangel? Vă numiți Wangel?

HILDE *(privindu-l cu o veselie mirată):* Chiar aşa mă cheamă!

SOLNESS: Atunci, poate că sunteți fiica medicului de district... De sus, de la Lysanger.

HILDE *(acelaşi joc):* Da' a cui fiică gândiți că aş putea fi?

SOLNESS: în acest caz ne-am mai întâlnit acolo, sus. În vara în care am construit un turn la biserica cea veche.

HILDE *(serioasă):* Da, atunci.

SOLNESS: Ei, a trecut multă vreme de atunci.

HILDE *(privindu-l țintă):* Exact zece ani.

SOLNESS: Sigur că pe vremea aceea erați un copil...

HILDE *(întrerupându-l):* ...un copil de vreo doisprezece-treisprezece ani, în tot cazul.

DOCTORUL HERDAL: Pentru prima oară vă aflați în oraşul nostru, domnişoară Wangel?

HILDE: Da, cam aşa...

SOLNESS: Şi... în sfârşit... probabil că nu cunoaşteți pe nimeni aici...

HILDE: Pe nimeni, afară de dumneavoastră. Da, şi pe soția dumneavoastră.

SOLNESS: Aşa, va să zică o cunoaşteți şi pe dânsa?

HILDE: Destul de aproximativ... Am fost câteva zile împreună la sanatoriu.

SOLNESS: Aha! Acolo, sus.

HILDE: Mi-a spus că-mi permite s-o vizitez, dacă mă abat vreodată prin oraş. De altfel, nici nu era nevoie să-mi spună, fiindcă oricum veneam…

SOLNESS: Mă mir că nu mi-a vorbit niciodată.

HILDE *(lasă bastonul după sobă, îşi desface rucsacul şi îl pune împreună cu pledul pe canapea. Doctorul Herdal vrea să-i ajute. Solness stă şi o priveşte. Hilde se îndreaptă spre el.):* Aşa că v-aş ruga, dacă-mi îngăduiți, să rămân aici peste noapte.

SOLNESS: Cu multă plăcere.

HILDE: Altă îmbrăcăminte n-am, decât ce-i pe mine. A, da, mai am în rucsac un rând de schimburi, dar trebuiesc spălate; sunt groaznic de murdare.

SOLNESS: Se aranjează şi asta… Numai o clipă, s-o anunț şi pe soția mea că…

DOCTORUL HERDAL: Între timp, îmi voi vizita bolnavii…

SOLNESS: Da, foarte bine. După aceea să vă reîntoarceți.

DOCTORUL HERDAL *(vesel, aruncând Hildei o privire):* Da, puteți fi absolut sigur. *(Râzând.)* În orice caz, previziunea dumneavoastră, domnule Solness, a fost pe cât se poate de exactă…

SOLNESS: Cum adică?

DOCTORUL HERDAL: Tineretul! A venit totuşi şi v-a ciocănit în uşă…

SOLNESS *(însuflețindu-se):* Da, fireşte, dar în alt fel…

DOCTORUL HERDAL: Nu încape îndoială… *(Iese pe uşa care dă în vestibul. Solness deschide uşa din dreapta şi vorbeşte spre odaie.)*

SOLNESS: Aline! Vrei să fii drăguță să vii încoace? Este aici o domnişoară Wangel, pe care o cunoşti.

DOAMNA SOLNESS *(apărând în prag):* Cine ziceai c-a venit? *(O zăreşte pe Hilde.)* A, dumneata erai, domnişoară? *(Se apropie şi-i întinde mâna.)* Va să zică totuşi ai venit în oraş!,

SOLNESS: Domnişoara Wangel a sosit chiar acum şi ar

dori să rămână aici peste noapte…

DOAMNA SOLNESS: Aici, la noi? Da, cu plăcere…

SOLNESS: Şi lucrurile ei, ştii, ar trebui puse puțin în ordine.

DOAMNA SOLNESS: Mă voi ocupa de ea… Voi face tot ce trebuie. E de datoria mea. Desigur, cufărul va sosi mai târziu.

HILDE: N-am niciun cufăr.

DOAMNA SOLNESS: Ei! Vreau să sper că se va aranja şi asta. Dar deocamdată va trebui să rămâneți în tovărăşia soțului meu. Eu mă voi îngriji de odaie, ca să fie cât mai plăcută şi confortabilă…

SOLNESS: N-am putea folosi una dintre odăile copiilor? Sunt doar gata aranjate.

DOAMNA SOLNESS: Ba da. Acolo e loc chiar mai mult decât trebuie… *(Către Hilde.)* Luați loc şi odihniți-vă puțin. *(Iese prin dreapta. Hilde, cu mâinile la spate, umblă prin odaie, uitându-se ba la una, ba la alta. Solness stă în fața mesei, tot cu mâinile la spate, şi o urmăreşte cu privirea.)*

HILDE *(se opreşte şi se uită la el):* Dumneavoastră aveți mai multe odăi pentru copii?

SOLNESS: În casă sunt trei odăi pentru copii.

HILDE: Ei, cum aşa? înseamnă că aveți, cu siguranță, o droaie de copii.

SOLNESS: N-avem niciun copil. Dar pentru un timp, ați putea fi dumneavoastră copilul nostru.

HILDE: Da, timp de o noapte. N-am să țip şi am să încerc să dorm ca un buştean.

SOLNESS: Da, îmi închipui, sunteți desigur foarte obosită.

HILDE: Nicidecum! Cu toate astea… E grozav de plăcut sa poți sta aşa, întinsă, şi să visezi.

SOLNESS: Visați deseori noaptea?

HILDE: O, da, aproape întotdeauna.

SOLNESS: Şi ce visați de cele mai multe ori?

HILDE: Nu vă voi spune-o chiar în seara asta… altă dată,

poate. *(Îşi reia plimbarea prin odaie, se opreşte lângă birou şi cotrobăie prin caiete şi hârtii.)*

SOLNESS *(apropiindu-se):* Căutaţi ceva?

HILDE: Nu, mă uit doar… *(Întorcându-se.)* Poate nu e voie?

SOLNESS: Ba da, vă rog.

HILDE: Chiar dumneavoastră scrieţi în registrul acesta mare?

SOLNESS: Nu, contabila.

HILDE: A, o femeie!

SOLNESS *(surâzând):* Bineînţeles…

HILDE: Una care îşi face tot timpul de lucru pe aici…

SOLNESS: Da.

HILDE: Măritată?

SOLNESS: Nu. Domnişoară.

HILDE: A, aşa!

SOLNESS: Dar probabil că se va mărita acum, foarte curând.

HILDE: Asta-i foarte bine pentru „domnişoara"!

SOLNESS: Dar nu şi pentru mine. Nu va mai avea cine să mă ajute.

HILDE: Şi nu veţi putea găsi alta, care să fie tot atât capabilă.

SOLNESS: Poate aţi vrea dumneavoastră să rămâneţi aici şi să scrieţi în registrul acesta mare?

HILDE *(măsurându-l cu privirea):* S-o credeţi dumneavoastră! Nu, mulţumesc foarte mult! Nici să nu mai vorbim de asta… *(Porneşte din nou prin odaie şi se aşază în balansoar. Solness se duce şi el lângă masă.)*

HILDE *(continuând oarecum convorbirea):* …fiindcă aici sunt desigur alte lucruri de făcut decât să te apuci tocmai de aşa ceva. *(Privindu-l surâzătoare.)* Nu sunteţi şi dumneavoastră de aceeaşi părere?

SOLNESS: Se-nţelege. Mai întâi de toate, o raită prin magazine, ca să vă echipaţi cum se cuvine…

HILDE *(veselă):* Nu, cred că la asta voi renunţa.

SOLNESS: Aşa!

HILDE: Fiindcă, trebuie să ştiţi, mi-am risipit toţi banii.
SOLNESS *(râzând):* Va să zică, nici cufăr, nici bani.
HILDE: Nici de unele. Ei, dar nu-mi pasă de loc!
SOLNESS: Vezi, tocmai asta îmi place la dumneata.
HILDE: Numai asta?
SOLNESS: Şi altele. *(Aşezându-se în fotoliu.)* Mai trăieşte tatăl dumitale?
HILDE: Da, trăieşte.
SOLNESS: Şi acum te-ai gândit să-ţi urmezi studiile aici, în oraş?
HILDE: Nu, nici prin minte nu mi-a trecut!
SOLNESS: Dar vei rămâne un timp aici, cred?
HILDE: În funcţie de împrejurări… *(Stă o clipă şi se uită la el, numai pe jumătate serioasă, încercând să-şi ascundă un zâmbet. Apoi îşi scoate pălăria şi o aşază în faţa ei, pe masă.)* Domnule constructor!
SOLNESS: Da?
HILDE: Oare dumneavoastră v-aţi pierdut memoria?
SOLNESS: Memoria? După câte ştiu, nu.
HILDE: Şi nu vreţi de loc să vorbim despre cele petrecute acolo, sus?
SOLNESS *(se miră o clipă):* A, la Lysange? *(Cu indiferenţă.)* îmi pare că nu avem prea multe de vorbit despre… atunci.
HILDE *(privindu-l mustrător):* Cum puteţi spune una ca asta?
SOLNBSS: Atunci vorbeşte-mi dumneata despre… acele timpuri.
HILDE: După ce turnul a fost terminat, s-a dat în sat o mare serbare…
SOLNESS: Ziua aceea n-am s-o uit cu una, cu două! *(Surâde uşor.)*
HILDE *(râzând):* Nu? Drăguţ din partea dumneavoastră.
SOLNESS: Drăguţ!
HILDE: Cânta muzica în Piaţa Bisericii. Şi erau sute, sute de oameni. Noi, şcolăriţele, eram îmbrăcate în alb şi

aveam fiecare câte un steguleț...

SOLNESS: A, da, multe stegulețe... De stegulețe îmi aduc foarte bine aminte!

HILDE: Dumneavoastră v-ați urcat drept în sus, pe schelă. Până sus de tot. Şi în mână aveați o coroană mare, pe care ați atârnat-o în vârful moriştii de vânt.

SOLNESS *(întrerupând-o):* ...Aşa obişnuiam să fac pe atunci; e o datină veche.

HILDE: A fost atât de extraordinar, de pasionant: să stai acolo, jos, şi să priveşti în sus, spre dumneavoastră. Gândiți-vă numai, dacă s-ar fi întâmplat să cadă! El, chiar el, constructorul!

SOLNESS *(parcă vrând să-i distragă atenția):* Da, da, da. S-ar fi putut foarte bine întâmpla, fiindcă unul dintre drăcuşorii aceia îmbrăcați în alb, striga cât îl ținea gura, uitându-se la mine...

HILDE *(strălucind de bucurie):* Urraa pentru constructorul Solness! Da!

SOLNESS: Agita, flutura, într-una şi cu atâta frenezie stegulețul, încât mai-mai că am amețit privindu-l...

HILDE *(în surdină, cu gravitate):* Drăcuşorul acela eram eu.

SOLNESS *(privind-o țintă):* De asta sunt sigur acum. Trebuie să fi fost dumneata.

HILDE *(din nou animată):* Pentru că era atât de extraordinar, de pasionant, de încântător. Nu-mi puteam închipui că ar mai putea exista în lumea întreagă un alt constructor care să clădească un turn atât de... atât de nesfârşit de înalt. Şi, pe deasupra, să stea el însuşi cocoțat pe cel mai înalt vârf! Viu ca lumina! Şi să nu amețească de loc, câtuşi de puțin! într-un fel, gândul că ați fi putut ameți era mai amețitor decât orice...

SOLNESS: De unde ştiai dumneata cu atâta siguranță că mie nu-mi era...

HILDE *(gest de negație):* O, nu! O simțeam lăuntric! Altminteri n-ați fi stat acolo sus, cântând.

SOLNESS *(privind-o mirat):* Am cântat? Am cântat eu?

HILDE: Da, desigur!
SOLNESS *(clătinând din cap):* În viața mea n-am cântat nici o singură notă.
HILDE: Ba da, atunci ați cântat. Se auzeau parcă harfe în văzduh.
SOLNESS *(gânditor):* E ceva ciudat în povestea asta!
HILDE *(tace o clipă, se uită la el şi spune cu vocea scăzută):* Dar abia după aceea a urmat ceea ce a fost mai important.
SOLNESS: Mai important?
HILDE *(strălucitor de vioaie):* Da, despre asta sunt sigură că nu-i nevoie să vă mai amintesc.
SOLNESS: O, ba da, ajută-mă puțin, să-mi amintesc…
HILDE: Chiar nu vă mai amintiți că a fost un banchet în cinstea dumneavoastră, la club?
SOLNESS: Ba da. Trebuie să fi fost în aceeaşi după-amiază, pentru că a doua zi dimineața am şi plecat.
HILDE: Iar de la club ați fost poftit la noi acasă, la o serată.
SOLNESS: Într-adevăr, aşa a fost, domnişoară Wangel. Este remarcabil cât de bine s-au întipărit în mintea dumitale toate fleacurile astea.
HILDE: Fleacuri? Dar ştiți că sunteți grozav! Şi ăsta a fost un fleac, că am rămas singură cu dumneavoastră în odaie, atunci când ați sosit?
SOLNESS: Va să zică dumneata erai?
HILDE *(fără a-i răspunde):* Dar atunci nu mi-ați spus că sunt un drăcuşor…
SOLNESS: Nu, probabil că nu.
HILDE: Ați spus că sunt încântătoare în rochia mea albă, şi că arăt ca o mică prințesă.
SOLNESS: Am spus, desigur. Şi era adevărat, domnişoară Wangel, şi fiindcă mă simțeam în ziua aceea atât de eliberat, de uşurat…
HILDE: Şi ați mai spus că atunci când voi fi mare, voi deveni prințesa dumneavoastră.
SOLNESS *(râzând uşor):* Ia te uită, ia te uită, am mai spus-

o şi p-asta?

HILDE: Da, sigur! Şi atunci când v-am întrebat cât timp voi avea de aşteptat, mi-aţi răspuns că veţi reveni peste zece ani, ca un zmeu, şi mă veţi răpi. În Spania sau nu mai ştiu unde. Şi mi-aţi promis că acolo îmi veţi cumpăra o împărăţie.

SOLNESS *(acelaşi joc):* De, după o masă bună nu te mai uiţi chiar atât de îndeaproape la bani... Şi, într-adevăr, le-am spus eu toate astea?

HILDE *(râzând încet):* Da. Şi mi-aţi mai spus şi cum se va numi împărăţia.

SOLNESS: Ei aş!

HILDE: Spuneaţi că se va numi Portocalia.

SOLNESS: Aha, ce nume îmbietor!

HILDE: Nu mi-a plăcut de loc. Era ca şi cum aţi fi vrut să vă bateţi joc de mine.

SOLNBSS: Dar sigur nu asta era intenţia mea.

HILDE: Într-adevăr, nici nu s-ar fi putut crede aşa ceva, după cele ce-aţi făcut după aceea.

SOLNESS: Pentru Dumnezeu, ce-am mai făcut după aceea?

HILDE: Bine, dar atât armai lipsi: să fi uitat şi urmarea! Pentru că un astfel de lucru, după câte ştiu eu, probabil că nu trebuie să se uite.

SOLNESS: Da, dar dă-mi un indiciu... Şi atunci, poate... Ei?

HILDE *(privindu-l atent):* M-aţi luat şi m-aţi sărutat, constructore Solness.

SOLNESS *(cu gura căscată, ridicându-se):* Am făcut eu asta?

HILDE: Daa, aţi făcut-o. M-aţi luat în braţe, mi-aţi răsturnat capul pe spate şi m-aţi sărutat. De multe ori.

SOLNESS: Nu! Dar, dragă, scumpă domnişoară Wangel!

HILDE: N-aţi vrea cumva s-o negaţi?

SOLNESS: Ba da, o neg! Cu toată convingerea!

HILDE *(privindu-l batjocoritor):* Va să zică aşa! *(Se întoarce şi*

se duce încet până aproape de sobă, unde se opreşte ca spatele şi rămâne nemişcată, cu mâinile la spate. Scurtă pauză.)

SOLNESS *(încet, tăcut, vine până în spatele ei):* Domnişoară Wangel! *(Hilde tace şi nu se mişcă.)* Haide, nu mai sta aşa, ca o stană. Cele pe care le-ai povestit, le-ai visat, probabil. *(Punând mina pe braţul ei.)* Ascultă-mă acum... *(Hilde face un gest de nerăbdare, ridică un umăr. Pe Solness îl fulgeră o idee.)* Sau poate că... Stai... Aşteaptă... Poate că dedesubtul acestei povestiri se ascunde ceva mult mai adânc... *(Hilde rămâne nemişcată. Solness, cu voce scăzută, dar cu intensitate.)* Da, trebuie că eu... că eu, m-am gândit la toate astea... Trebuie să le fi vrut, să le fi dorit, să fi avut poftă să le fac. Şi atunci... asta să fi creat o legătură... *(Hilde continuă să tacă. Solness, cu nervozitate.)* Şi dracu mai ştie! Aşa am ajuns, probabil, s-o şi fac!

HILDE *(întoarce puţin capul, dar fără a-l privi):* Deci, acum recunoaşteţi?

SOLNESS: Da, tot ce doreşti!

HILDE: Că m-aţi luat în braţe...

SOLNESS: Bineînţeles!!

HILDE: ... Şi mi-aţi răsturnat capul mult spre spate...

SOLNESS: Foarte mult spre spate...

HILDE: ... Şi m-aţi sărutat...

SOLNESS: Se-nţelege!

HILDE: ... De multe ori...

SOLNESS: De câte ori vrei dumneata!

HILDE *(se întoarce brusc spre el, având din nou aceeaşi expresie strălucitoare, de bucurie în ochi):* Vedeţi că am reuşit până la urmă să vă fac să vă aduceţi aminte?

SOLNESS *(strivind între buze un început de râs):* Dar nici n-ar fi fost posibil să uit aşa ceva...

HILDE *(din nou puţin posomorită, plecând de lângă el):* O, dumneavoastră!! îmi închipui câte femei trebuie să fi sărutat în viaţă!

SOLNESS: Nu, asta nu trebuie s-o crezi despre mine. *(Hilde se aşază în fotoliu. Solness se reazemă de balansoar şi o priveşte cercetător.)* Domnişoară Wangel!
HILDE: Da?
SOLNESS: Şi cum a mai fost? Ce s-a întâmplat în continuare între noi'?
HILDE: În continuare... n-a mai fost nimic! Ştiţi prea bine! au sosit ceilalţi oaspeţi şi ne-am dus cu toţii la masă.
SOLNESS: Exact! Au venit ceilalţi... Cum am putut uita şi asta?
HILDE: O! Adevărul este că n-aţi uitat nimic. Dar v-a fost oarecum ruşine... Ştiu eu, asemenea lucruri nu se uită.
SOLNESS: Nu, aşa îmi pare şi mie...
HILDE *(din nou vioaie, se uita la el):* Sau poate aţi uitat şi în ce zi s-a petrecut?
SOLNESS: În ce zi?
HILDE: În ce zi aţi înălţat coroana pe turn? Hai, spuneţi repede.
SOLNESS: Uite, îţi jur, am uitat în ce zi era... Atâta ştiu că sunt zece ani de-atunci. Şi parcă era spre toamnă...
HILDE *(dând din cap încet, de câteva ori):* Da, în urmă cu zece ani. La 19 septembrie.
SOLNESS: Da, da, aşa era, probabil, obiceiul. Ia te uită, dumneata îţi aminteşti şi asta. *(Oprindu-se.)* Dar stai puţin! Da, azi suntem tot în 19 septembrie.
HILDE: Da, suntem în 19 septembrie; astăzi s-au împlinit exact zece ani... Iar dumneavoastră n-aţi venit, aşa cum mi-aţi făgăduit...
SOLNESS: Ţi-am făgăduit? Vrei poate să spui că am vrut mai curând să te sperii cu acea ameninţare.
HILDE: Nu văd aici nimic care-ar fi putut să-mi inspire teamă...
SOLNESS: Ei bine, atunci a fost doar o joacă...
HILDE: Cum? Aţi vrut să mă păcăliţi?
SOLNESS: Ei, poate numai să glumesc puţin! Martor mi-e cerul dacă-mi mai amintesc ceva. Dar trebuie să fi fost

ceva. Erai un copil pe-atunci.

HILDE: Poate că nu eram nici chiar atât de copil cum vă închipuiți. Nu eram chiar atât de necoaptă cum credeți.

SOLNESS *(privind-o cercetător):* Te-ai gândit într-adevăr în tot timpul ăsta... Ai crezut serios că mă voi întoarce?

HILDE *(înăbuşindu-şi un început de râs):* Ei da! M-am aşteptat la asta din partea dumneavoastră.

SOLNESS: Că voi veni acasă, la ai dumitale, şi te voi lua cu mine?

HILDE: Ca un zmeu, da.

SOLNESS: Şi să fac din dumneata o prințesă?

HILDE: Mi-ați făgăduit-o, nu?

SOLNESS: Şi să-ți dăruiesc şi o împărăție?

HILDE *(uitându-se în tavan):* De ce nu? Doar nu trebuia să fie chiar o împărăție adevărată...

SOLNESS: Dar, în orice caz, ceva care să aibă aceeaşi valoare?

HILDE: Cel puțin aceeaşi valoare. *(Privindu-l o clipă.)* Mă gândeam că dacă ați fost capabil să construiți cel mai înalt turn din lume, atunci veți putea probabil găsi şi o soluție pentru a-mi da o împărăție, într-un fel sau într-altul.

SOLNESS *(clătinând din cap):* Nu reuşesc să te înțeleg prea bine, domnişoară Wangel.

HILDE: Adevărat? Nu puteți? Mie mi se pare că-i atât de simplu...

SOLNESS: Nu mă pot încă dumiri dacă într-adevăr crezi tot ceea ce ai spus, sau dacă totul nu-i decât o glumă, o farsă pe care vrei să mi-o joci!

HILDE *(surâzând):* Să-mi bat joc? Şi eu?

SOLNESS: Da... Să te distrezi pe seama dumitale şi pe a mea... *(Uitându-se la ea.)* Ştii de mult, nu-i aşa, că sunt căsătorit?

HILDE: Da, am ştiut-o tot timpul... De ce mă întrebați, asta?

SOLNESS *(zvârlind replica):* Nu, numi-a venit aşa... *(Se uită*

serios la ea şi spune cu voce scăzută, înăbuşită.) De ce ați venit aici, domnişoară Wangel?

HILDE: Ca să-mi iau în stăpânire împărăția. S-a împlinit termenul...

SOLNESS *(râzând nestăpânit):* Zău că ai haz!

HILDE *(veselă):* Scoate-mi. Din pământ, de unde-oi şti, împărăția, domnule constructor! *(Ciocănind cu degetele.)* Pune împărăția pe masă!

SOLNESS *(împinge balansoarul mai aproape şi se aşază):* Nu, vorbind serios acum, de ce ai venit? În definitiv ce cauți aici?

HILDE: O! Mai întâi, vreau să merg peste tot şi să văd ce ai construit...

SOLNESS: O să ai atunci destul de mult de alergat...

HILDE: Într-adevăr, ai construit aici grozav de mult.

SOLNESS: Da, mai ales în ultimii ani.

HILDE: Şi multe turnuri de biserică? Din acelea nesfârşit de înalte?

SOLNESS: Nu. Nu mai construiesc turnuri de biserică. Şi nici biserici.

HILDE: Atunci ce construieşti?

SOLNESS: Cămine pentru oameni.

HILDE *(gânditoare):* N-ați putea face şi deasupra căminelor nişte mici, mici turnuri?

SOLNESS *(mirându-se):* Ce vrei să spui?

HILDE: Mă gândesc la ceva care se înalță în văzduh ca un semn al dorinței de eliberare, iar sus de tot, amețitor de sus, steagul.

SOLNESS *(meditând puțin):* E destul de ciudat ceea ce spui. Pentru că tocmai asta doresc şi eu mai mult să fac.

HILDE *(nerăbdătoare):* Şi atunci de ce n-o faci?

SOLNESS *(clătinând capul):* Nu, oamenii nu vor...

HILDE: Ia te uită, nu vor!

SOLNESS *(cu elan):* Însă acum îmi construiesc o casă nouă. Aici, foarte în apropiere.

HILDE: Pentru dumneata personal?

SOLNESS: Da, e aproape gata. Şi deasupra ei va fi un turn:
HILDE: Un turn înalt?
SOLNESS: Da.
HILDE: Foarte înalt?
SOLNESS: Oamenii vor spune, desigur, că-i prea înalt... pentru o simplă casă.
HILDE: Vreau să văd turnul numaidecât, mâine dimineață, cât mai devreme.
SOLNESS: *(stă cu mâna sprijinită în bărbie şi o priveşte țintă)* Spune-mi, domnişoară Wangel, cum te numeşti? Vreau să spun, care e prenumele dumitale?
HILDE: Mă cheamă Hilde.
SOLNESS *(acelaşi joc):* Hilde? Aşa?
HILDE: O, nici asta nu-ți mai aminteşti? Chiar dumneata personal m-ai numit Hilde, în ziua aceea când te-ai purtat... cum nii1 trebuie.
SOLNESS: Cum nu trebuie?
HILDE: Pe atunci, îmi spuneai *micuță* Hilde. Şi nu-mi plăcea.
SOLNESS: Aşadar, nu-ți plăcea, domnişoară WangeP
HILDE: Nu. În împrejurarea aceea, nu. De altfel, mi se pare să *prințesa* Hilde, ar suna mult mai bine.
SOLNESS: Sigur. Prințesa Hilde... da, da. Şi cum ar trebui să se numească împărăția?
HILDE: A! Despre împărăția aceea stupidă nu mai vreau să'aud niciun cuvânt. Acum. Îmi doresc... îmi doresc... cu totul altceva!
SOLNESS *(se lasă pe speteaza scaunului şi se uită mai departe la ea):* Nu-i ciudat? Cu cât mă gândesc mai mult, cu-atât îmi dau mai bine seama că ani de-a rândul m-am. Chinuit cu...
HILDE: Cu ce?
SOLNESS: Ca să descopăr ceva... Ca să descopăr un lucru pe care l-am trăit o dată, dar pe care am impresia că l-am uitat... Dar niciodată nu voi descoperi care a fost acel lucru.

HILDE: Ar trebui să-ți faci noduri la batistă, domnule constructor.

SOLNESS: Da, ca după aceea să mă gândesc pentru ce le-am făcut.

HILDE: O, există şi astfel de vrăjitorii pe lumea asta!

SOLNESS *(ridicându-se încet):* Din fericire, ai venit într-un moment foarte potrivit aici... tocmai acum...

HILDE *(privindu-l adânc):* Foarte potrivit?

SOLNESS: Da, fiindcă eram singur, privind neajutorat în jurul meu... *(Mai în surdină, liniştit.)* Trebuie să-ți spun, a început să-mi fie frică... o îngrozitoare frică de tineret...

HILDE: Pf! De tineret să-i fie cuiva frică?

SOLNESS: Da, tocmai de tineret. De aceea m-am şi încuiat, m-am ferecat aici... *(În taină.)* Trebuie să ştii că tineretul vrea să vină aici şi să-mi bată cu pumnii în uşă! Să năvălească aici, în casa mea.

HILDE: În cazul ăsta, părerea mea este că ar trebui să deschizi larg uşa — ca să intre toți...

SOLNESS: Să le deschid uşa?

HILDE: Da, ca să poată pătrunde... Aşa, cu voia dumitale... Să-i primeşti...

SOLNESS: Nu, nu, nu! Tineretul, vezi dumneata, este replica pe care o primeşti! Este contralovitura... Tinerii ajung în frunte pentru a prelua schimbul. Ca şi cum ar merge sub un nou drapel.

HILDE *(se ridică, se uită la el şi rosteşte cu un tremur al buzelor):* Pot să-ți fiu cu ceva de folos, domnule constructor?

SOLNESS: Da, da, acum într-adevăr îmi poți fi de folos. Îi văd, îi şi văd, parcă venind, mulți, mărşăluind sub noul lor drapel. Tinerețea împotriva tineretului, va să zică!

(Doctorul Herdal intră pe uşa vestibulului.)

DOCTORUL HERDAL: Ei, tot aici sunteți?

SOLNESS: Da, am avut de vorbit mult şi despre multe.

HILDE: Şi vechi. Şi noi.

DOCTORUL HERDAL: Aşa?

HILDE: O, a fost grozav de amuzant: constructorul Solness are o memorie pur şi simplu uluitoare. Îşi aminteşte toate şi până la cele mai mici detalii. *(Doamna Solness intră pe uşa din dreapta.)*

DOAMNA SOLNESS: Domnişoară Wangel, ţi-am pregătit odaia… Totul e în ordine…

HILDE: O, cât de drăguţă sunteţi cu mine!

SOLNESS *(către soţia lui):* Odaia pentru copii?

DOAMNA SOLNESS: Da, cea din mijloc… Dar mai întâi să mergem la masă.

SOLNESS *(arătând cu capul spre Hilde):* Hilde va dormi în odaia copiilor.

DOAMNA SOLNESS *(uitându-se la el):* Hilde?

SOLNESS: Da, pe domnişoara Wangel o cheamă Hilde. Am cunoscut-o când era încă un copil.

DOAMNA SOLNESS: Ei, ce spui, Halvard? Poftiţi, totul e pregătit…

(Îl ia pe doctorul Herdal de braţ şi iese cu el prin dreapta; între timp, Hilde şi-a adunat lucrurile.)

HILDE *(încet şi repede, către Solness):* E adevărat ceea ce mi-ai spus? Pot să-ţi fiu, în vreun fel, de folos?

SOLNESS *(luându-i lucrurile din mâini):* Am nevoie de dumneata. Eşti ceea ce am simţit, până la suferinţă, că-mi lipseşte.

HILDE *(îl priveşte cu ochi miraţi şi fericiţi, apoi îşi împreună mâinile):* O, tu, viaţă! O, tu, lume minunată!

SOLNESS *(încordat):* Cum?

HILDE: Iată că mi-am dobândit totuşi, împărăţia.

SOLNESS *(fără să vrea, necontrolat):* Hilde!

HILDE: *(din nou, cu un tremur în jurul gurii) Aproape* mi-am dobândit-o, voiam să spun.

---- Cortina ----

ACTUL II

Un salon mic, frumos mobilat, în locuința lui Solness. În fund, un glasvand care dă spre terasă şi grădină. În dreapta, un colț obtuz cu o nişă în care sunt glastre cu flori şi o fereastră mare. La fel în colțul din stânga; tot acolo se află şi o mică uşă tapetată. Pe fiecare perete lateral, uşi obişnuite. În față, la dreapta, o consolă cu o oglindă mare. Bogată expoziție de flori şi plante. În față, la stânga, o canapea, scaune şi o masă. Mai în fund, o bibliotecă. În fața nişei, o măsuță şi scaune. Este devreme, înainte de masă.

Constructorul Solness, în prim plan, sade la măsuță, cu mapa lui Ragnar Brovik. Răsfoieşte desenele iar la unele se uită mai îndeaproape. Doamna Solness umblă tăcută, cu o cană de apă în mână; se mişcă fără zgomot şi udă florile. Ca şi în actul întâi, e îmbrăcată în negru. Pălăria, pardesiul şi umbrela ei sunt aşezate pe un scaun lângă oglindă. Solness o urmăreşte din când în când cu privirea, fără ca ea să observe. Amândoi tac.

(Kaja Fosli intră discret pe uşa din stânga.)

SOLNESS *(întoarce capul şi spune cu indiferență):* A, dumneata erai?

KAJA: Da, voiam numai să ştii că am venit.

SOLNESS: Da, da, bine. E şi Ragnar aici?

KAJA: Nu, încă nu. A trebuit să mai rămână puțin acasă, să aştepte doctorul. Dar vine el după aceea, şi o să-i spun că ai întrebat de el.

SOLNESS: Cum îi mai-merge bătrânului?

KAJA: Rău. Te roagă foarte mult să-l scuzi că este nevoit să rămână şi astăzi în pat — toată ziua.

SOLNESS: Foarte bine. Numai să stea liniştit! Acum poţi să-ţi vezi de lucru.

KAJA: Da. *(Oprindu-se lângă uşă.)* Vrei poate să vorbeşti cu Ragnar când va veni?

SOLNESS: Nu, nu, nu am nimic deosebit să-i spun. *(Kaja iese prin stânga. Solness continuă să frunzărească desenele.)*

DOAMNA SOLNESS *(lângă plante):* Dumnezeu ştie dacă nu va muri şi el.

SOLNESS *(privind-o):* Cum „şi el”? Şi cine încă?

DOAMNA SOLNESS *(evitând să-i răspundă):* Da, da, Halvard, acum o să moară şi bătrânul Brovik. Ai să vezi.

SOLNESS: Dragă Aline, n-ar fi bine să ieşi, să te plimbi puţin?

DOAMNA SOLNESS: Da, de fapt, ar trebui să ies. *(Continuă să-şi facă de lucru cu florile.)*

SOLNESS *(aplecat peste desene):* Mai doarme încă?

DOAMNA SOLNESS *(uitându-se la el):* Te preocupă domnişoara Wangel?

SOLNESS *(indiferent):* Mi-a venit întâmplător în minte…

DOAMNA SOLNESS: Domnişoara Wangel s-a sculat de mult.

SOLNESS: Aşaaa…

DOAMNA SOLNESS: Când am intrat la ea în odaie, tocmai îşi despacheta lucrurile. *(Se duce în faţa oglinzii şi începe încet să-şi pună pălăria.)*

SOLNESS *(după o scurtă pauză):* Vezi, Aline, tot am găsit o întrebuinţare pentru una din odăile copiilor.

DOAMNA SOLNESS: Da, am găsit.

SOLNESS: Şi parcă-i mai bine să nu stea chiar toate pustii.

DOAMNA SOLNESS: Acest pustiu este într-adevăr îngrozitor. Din acest punct de vedere, ai dreptate.

SOLNESS *(închide mapa, se ridică şi se apropie):* Vei vedea, Aline, de-acum înainte totul va fi mai bine pentru noi. Mult mai plăcut. Totul va fi mai uşor. Mai ales pentru tine.

DOAMNA SOLNESS *(uitându-se la el):* De-acum înainte?
SOLNESS: Da, crede-mă, Aline.
DOAMNA SOLNESS: Vrei să zici… fiindcă *ea* a venit aici?
SOLNESS *(stăpânindu-se):* Voiam să spun… bineînțeles, după ce ne vom muta în casa noastră cea nouă.
DOAMNA SOLNESS *(luându-şi pardesiul):* Crezi într-adevăr, Halvard? Crezi că atunci va fi mai bine?
SOLNESS: Nici nu-mi pot închipui altfel. Şi probabil că şi tu gândeşti la fel.
DOAMNA SOLNESS: Nu-mi fac în general niciun fel de iluzii în legătură cu casa cea nouă.
SOLNESS *(indispus):* îmi vine destul de greu să te aud vorbind aşa, Aline. Fiindcă în primul rând pentru tine am construit-o. *(Vrea să-i ajute să-şi pună haina.)*
DOAMNA SOLNESS *(ferindu-se):* De fapt, faci prea mult pentru mine.
SOLNESS *(cu o anumită violență):* Nu, nu, numai asta să n-o spui, Aline! Astfel de vorbe nu vreau să aud din gura ta.
DOAMNA SOLNESS: Bine, Halvard, atunci nu le voi mai spune.
SOLNESS: Eu, însă, rămân la părerea mea. Vei vedea ce bine te vei simți în casa cea nouă.
DOAMNA SOLNESS: O, Doamne, mai poate fi bine pentru mine?
SOLNESS *(cu înfrigurare):* Da! Da! Trebuie să fii sigură de asta! Pentru că acolo — ascultă ce-ți spun! — vor fi neaşteptat de multe lucruri care-ți vor aminti de casa în care ai trăit…
DOAMNA SOLNESS: De casa care a fost a tatălui şi a mamei mele, şi care a ars toată… toată…
SOLNESS *(cu o voce surdă):* Da, da, sărmana mea Aline, a fost o lovitură îngrozitor de grea pentru tine.
DOAMNA SOLNESS *(izbucnind în tânguiri):* Poți să construieşti cât vrei, Halvard, dar mie nu vei mai putea niciodată să-mi reclădeşti un adevărat cămin.

SOLNESS *(umblând încolo şi încoace):* Pentru numele lui Dumnezeu, să nu mai vorbim de asta…

DOAMNA SOLNESS: Nici nu avem obiceiul să vorbim de asta… Niciodată! Tu eviți întotdeauna orice discuție în legătură cu…

SOLNESS *(se opreşte brusc şi o priveşte):* Eu? Fac eu aşa ceva? Şi de ce aş face-o? O evit eu?

DOAMNA SOLNESS: O, da, dar te înțeleg atât de bine, Halvard. Îți dai atâta silință să mă cruți. Şi să-mi găseşti fel de fel de scuze. Faci tot ce poți…

SOLNESS *(făcând ochi mari):* Tu? Chiar despre tine vorbeşti, Aline?

DOAMNA SOLNESS: Da, aşa se pare, despre mine e vorba.

SOLNESS *(involuntar, privind înainte, ca pentru sine):* Asta mai lipsea!

DOAMNA SOLNESS: În casa aceea veche, părintească, s-a întâmplat pesemne ceea ce trebuia să se întâmple. Dar Doamne, Dumnezeule, când o nenorocire vine după alta…

SOLNESS: Da, aici ai dreptate. Cu nenorocul, se spune, nu poți lupta; eşti neputincios.

DOAMNA SOLNESS: Dar ce-a urmat după incendiu… a fost tot ce poate fi mai îngrozitor. Tot ce poate fi mai…

SOLNESS *(violent):* Nu te mai gândi la asta, Aline!

DOAMNA SOLNESS: Ba da, tocmai la asta trebuie să mă gândesc. Să pot, în sfârşit, să-mi vorbesc şi mie o dată despre asta. Simt că nu mai pot suporta multă vreme… Şi mie, mie nu mi-o voi putea ierta niciodată…

SOLNESS *(într-o izbucnire):* Ție?

DOAMNA SOLNESS: Da, fiindcă aveam de ambele părți îndatoriri! Deopotrivă față de tine, şi față de copii. Ar fi trebuit să mă oțelesc. Să nu las spaima să pună stăpânire pe mine. Şi nici durerea că mi-a ars casa părintească. *(Frângându-şi mâinile.)* O, numai de-aş fi putut, Halvard!

SOLNESS *(cu voce scăzută, cutremurat, apropiindu-se):*

Aline, trebuie să-mi promiți că n-ai să te mai gândeşti niciodată la asemenea lucruri. Promite-mi, te rog!

DOAMNA SOLNESS: O, Doamne, să promit! Să promit! Se poate orice... şi totuşi...

SOLNESS *(îşi frânge mâinile umblând prin odaie):* O, nicio nădejde... Nicio raza de soare! Nici cea mai mică dâră de lumină în căminul nostru.

DOAMNA SOLNESS: Aici nu-i niciun cămin, Halvard!

SOLNESS: O, da, asta o poți spune. *(Greoi, descurajat.)* Şi Dumnezeu ştie dacă n-ai dreptate; poate că nici în casa cea nouă nu ne vom simți mai bine.

DOAMNA SOLNESS: Niciodată şi nicăieri. Va fi tot atât de gol, tot atât de pustiu. Acolo ca şi aici.

SOLNESS *(violent):* Atunci, pentru Dumnezeu, de ce am mai construit-o? Ai putea să-mi spui?

DOAMNA SOLNESS: Nu. La întrebarea asta să-ți răspunzi singur.

SOLNESS *(aruncându-i o privire fugară, bănuitoare):* Ce vrei să spui, Aline?

DOAMNA SOLNESS: Ce vreau să spun?

SOLNESS: Da, dracu să mă ia! Ai spus-o într-un fel atât de ciudat, ca şi când îndărătul cuvintelor tale ar sta un alt gând.

DOAMNA SOLNESS: Nu, poți fi sigur că nu...

SOLNESS *(apropiindu-se de ea):* Ştiu eu ce ştiu... Am şi urechi, am şi ochi. De asta poți fi sigură...

DOAMNA SOLNESS: Ce-i? Despre ce vorbeşti?

SOLNESS *(aşezându-se în fața ei):* Până şi în cele mai nevinovate cuvinte pe care le spun, descoperi o intenție răutăcioasă, ascunsă.

DOAMNA SOLNESS: Tu spui asta de mine? Eu fac asta?

SOLNESS: Ha, ha, ha, ha! Dar nu-i de loc de mirare, Aline! Când în casă ai a face cu un bolnav, apoi...

DOAMNA SOLNESS *(speriată):* Bolnav! Eşti bolnav, Halvard?

SOLNESS *(izbucnind):* Atunci să zicem: cu un om pe

jumătate desperat, un nebun sau idiot... Spune-mi cum vrei!

DOAMNA SOLNESS *(caută bâjbâind cu mâna speteaza scaunului şi se aşază):* Halvard! Pentru numele lui Dumnezeu!

SOLNESS: Dar vă înşelaţi amândoi. Tu, la fel ca şi doctorul. Nu am absolut nimic. *(Umblă de colo-colo. Doamna Solness, sper iată, îl urmăreşte cu privirea. După aceea, constructorul se apropie de ea liniştit.)* În fond, nu-mi lipseşte nimic.

DOAMNA SOLNESS: Da, nu-i aşa?! Dar atunci ce se întâmplă cu tine?

SOLNESS: Se întâmplă... că de multe ori sunt gata să mă prăbuşesc sub îngrozitoarea povară a datoriilor.

DOAMNA SOLNESS: Datorii? Dar tu nu datorezi nimic nimănui, Halvard!

SOLNESS *(cu vocea scăzută, emoţionat)* Ba da, am o imensă datorie şi imense obligaţii faţade tine, faţă de tine, Aline...

DOAMNA SOLNESS *(ridicându-se încet):* Ce ascund cuvintele astea? Au un dedesubt... Spune-mi numaidecât, acum!

SOLNESS: Dar nu ascund nimic, n-au niciun dedesubt... Nu ţi-am făcut niciodată vreun rău. În niciun caz, în mod conştient, voit. Şi totuşi, am sentimentul că asupra mea apasă, chinuitor, o datorie grea... foarte grea...

DOAMNA SOLNESS: O datorie faţă de mine?

SOLNESS: În primul rând, faţă de tine.

DOAMNA SOLNESS: Atunci poate că eşti totuşi bolnav, Halvard.

SOLNESS *(apăsat):* Se prea poate. Sau ceva asemănător. *(Priveşte către uşa din dreapta care s-a deschis.)* Ei! Acum se luminează.

(Intră Hilde Wangel. A schimbat ici-colo câte un detaliu în toaleta ei. Fusta este acum lăsată în jos.)

HILDE: Bună dimineața, domnule constructor!
SOLNESS *(salutând din cap):* Ai dormit bine?
HILDE: Excepțional! Ca într-un leagăn. M-am întins în tot patul şi m-am lăfăit ca o... ca o prințesă!
SOLNESS *(surâzând puțin):* Va să zică, aşa cum trebuia.
HILDE: Aşa aş spune.
SOLNESS: Ai şi visat, probabil.
HILDE: Bineînțeles! Dar un vis urât.
SOLNESS: Aşa?'
HILDE: Da, am visat că m-am prăbuşit de pe peretele unei stânci foarte înalte şi abrupte. Dumneata nu visezi niciodată asemenea lucruri?
SOLNESS: Ba da, câteodată:
HILDE: E atât de pasionant când te prăvăleşti... O stare de tensiune atât de... deosebită...
SOLNESS: Cred mai degrabă că simți fiori reci.
HILDE: Şi dumneata îți tragi picioarele în sus, în timpul căderii?
SOLNESS: Da, cât pot mai sus.
HILDE: Şi eu.
DOAMNA SOLNESS *(luându-şi umbrela):* Halvard, eu ies în oraş acum. *(Către Hilde.)* Vreau să văd dacă găsesc să cumpăr... cele de care aveți nevoie...
HILDE *(vrea să i se arunce de gât):* O, dragă, scumpă doamnă Solness! Este într-adevăr mult prea drăguț din partea dumneavoastră! Teribil de drăguț!
DOAMNA SOLNESS *(apărându-se, se eliberează):* O, nici pe departe nu sunt drăguță. Este de datoria mea! Şi de aceea o şi fac cu plăcere.
HILDE *(ofensată, lasă buza în jos):* Cred, de altfel, că aş putea să ies foarte bine pe stradă aşa cum sunt, acum, după ce mi-am curățat şi mi-am aranjat rochia. Sau poate nu se cuvine?
DOAMNA SOLNESS: Drept să-ți spun, cred că unii s-ar cam uita după dumneata.

HILDE *(dispreţuitor):* Pf! Doar atât? Nu poate fi decât amuzant!

SOLNESS *(cu o indispoziţie disimulată):* Da, numai că, vezi, lumea şi-ar putea închipui că şi dumneata eşti nebună.

HILDE: Nebună? Sunt oare atâţia nebuni aici, în oraş?

SOLNESS *(îşi arată fruntea):* Cel puţin unul îl ai în faţa dumitale.

HILDE: Domnule constructor!

DOAMNA SOLNESS: Ba, nu, dragul meu Halvard!

SOLNESS: N-ai remarcat încă?

HILDE: Nu, sigur că nu! *(îşi aminteşte de ceva şi râde.)* Ba da, poate, totuşi, într-o singură manifestare.

SOLNESS: Ei! Auzi, Aline!

DOAMNA SOLNESS: În care manifestare, domnişoară Wangel?

HILDE: Nu, n-am s-o spun.

SOLNESS: O, ba da, spune-i-o.

HILDE: Nu, mulţumesc, chiar atât de nebună nu sunt.

DOAMNA SOLNESS: Când domnişoara Wangel va rămâne singură cu tine, o să-ţi spună, Halvard.

SOLNESS: Crezi?

DOAMNA SOLNESS: Cu siguranţă! O cunoşti atât de bine — şi de-atâta vreme — încă de când era copil. Mi-ai povestit doar… *(Iese pe uşa din stânga.)*

HILDE *(după o mică pauză):* Dar de loc, chiar de loc nu mă poate suferi soţia dumitale.

SOLNESS: Ce te face să crezi? Ai remarcat ceva?…

HILDE: N-ai remarcat şi dumneata?

SOLNESS *(evitând răspunsul):* Aline a devenit îngrozitor de mizantropă în ultimii ani.

HILDE: A, şi asta!

SOLNESS: Dar când vei ajunge s-o cunoşti cu adevărat… E atât de drăguţa, şi de bună, şi de cumsecade, în fond.

HILDE *(uşor iritată):* Păi dacă-i aşa, cum a putut să vorbească deodată de „datoria” ei…

SOLNESS: De datoria ei?

HILDE: Da, a spus că se duce să-mi cumpere nu ştiu ce din oraş, numai pentru că-i de datoria ei. Aşa a spus... O, nu pot să sufăr cuvântul ăsta urât... oribil...
SOLNESS: De ce?
HILDE: Fiindcă sună atât de rece, de înțepat, de tăios. Datoria! Datoria, datoria! Nu găseşti? Parcă te-ar împunge.
SOLNESS: Hm! N-am meditat prea atent asupra acestui cuvânt.
HILDE: Ba da, aşa-i. Şi dacă-i drăguță, cum susții, de ce a vorbit aşa?
SOLNESS: Doamne, Dumnezeule, dar ce-ar fi trebuit să spună?
HILDE: Ar fi putut spune că vrea s-o facă fiindcă-i sunt dragă. Uite, asta ar fi putut spune. Ceva spus cu căldură, din inimă, înțelegi?
SOLNESS: Aşa ai dori să ți se vorbească?
HILDE: Da, exact! *(Umblă prin odaie, se opreşte lângă bibliotecă şi se uită la cărți.)* Ai foarte multe cărți.
SOLNESS: Da, am adunat o mulțime.
HILDE: Şi le citeşti pe toate?
SOLNESS: Pe vremuri, am încercat. Dar dumitale îți place să citeşti?
HILDE: O, nu! Pentru nimic în lume, am renunțat. Fiindcă, oricum, tot nu găsesc nici o armonie în ele.
SOLNESS: Acelaşi lucru mi se întâmplă şi mie.

(Hilde mai circulă puțin prin odaie, se opreşte lângă măsuță, deschide mapa şi o răsfoieşte.)

HILDE: Dumneata le-ai desenat pe toate?
SOLNESS: Nu, un tânăr care lucrează la mine şi-mi ajută.
HILDE: Unul pe care l-ai format dumneata?
SOLNESS: Da, probabil că a învățat de la mine câte ceva.
HILDE *(se aşază)*: Atunci sunt sigură că-i foarte capabil. *(Se uită mai de aproape la unul dintre desene.)* Nu?

SOLNESS: Nu lucrează rău. Dar nu mi-e de folos.
HILDE: Nu cred, trebuie să fie foarte, foarte iscusit.
SOLNESS: Îți poți da seama chiar atât de bine de asta numai din desenele lui.
HILDE: Ei, din desene! Dar dacă a avut ocazia să învețe de la dumneata, atunci…
SOLNESS: A, numai de aceea… Aici mulți au învățat de la mine, şi totuşi mai departe n-aii putut merge…
HIEDE: Uite, nici moartă n-aş fi putut crede că poți fi atât de prost!
SOLNESS: Prost? Ai impresia că-s prost?,
HILDE: Da, asta-i impresia pe care mi-o faci… Fiindcă, vezi, chiar dacă toți aceşti tineri ar putea — să zicem — veni la dumneata ca să-i înveți, tot n-ar putea ajunge să…
SOLNESS *(devenind atent):* E, şi de ce nu?
HILDE *(se ridică, pe jumătate serioasă, jumătate râzând):* Nu, zău, domnule constructor, la ce le-ar servi? Tot n-ar avea dreptul să construiască nimeni altcineva, în afară de dumneata. Dumneata trebuie să fii singurul… Să faci totul de unul singur. Ei, acum ți-am spus-o şi pe-asta!
SOLNESS *(involuntar):* Hilde!
HILDE: Ei?
SOLNESS: Pentru numele lui Dumnezeu, cum ți-a venit ideea asta?
HILDE: Ți se pare că-i o idee atât de absurdă?
SOLNESS: Nu… nu… Dar acum vreau să-ți spun şi eu ceva…
HILDE: Ce?
SOLNESS: Fără încetare — în singurătate şi în tăcere — mi se învârtesc în cap aceleaşi şi aceleaşi gânduri. Îl sucesc şi-l răsucesc fără încetare…
HILDE: Asta mi se pare pe cât se poate de natural…
SOLNESS *(privind-o cam cercetător):* Şi asta ai remarcat-o, probabil…
HILDE: Nu, nicidecum.

SOLNESS: Dar mai adineauri spuneai că... ai recunoscut ca într-adevăr aş putea fi considerat nebun dintr-un anumit punct de vedere...

HILDE: O, mă gândeam la cu totul altceva.

SOLNESS: La ce?

HILDE: O, un lucru care-ți este indiferent, domnule constructor.

SOLNESS *(traversând odaia):* Da, bine, cum doreşti. *(Oprindu-se lângă nişă.)* Vino-ncoa', vreau să-ți arăt ceva...

HILDE *(apropiindu-se):* Ce?

SOLNESS: Vezi, acolo, departe, în grădină?

HILDE: Da?

SOLNESS *(arătându-i ceva):* Acolo, peste drum de mormanul acela de pietre...

HILDE: Vrei să spui casa aceea nouă?

SOLNESS: Da. Aceea care se construieşte. E aproape gata.

HILDE: Dacă nu mă înşel, are un turn foarte înalt...

SOLNESS: E înconjurat încă de schele.

HILDE: E casa dumitale cea nouă?

SOLNESS: Da.

HILDE: Casa în care te vei muta îndată ce va fi gata?

SOLNESS: Da.

HILDE *(privindu-l):* Şi în casa aceea sunt odăi pentru copii?

SOLNESS: Trei, ca şi aici.

HILDE: Şi nici un copil?

SOLNESS: Nici nu vor fi...

HILDE *(surâzând pe jumătate):* Da!... Vezi, e aşa cum spuneam...

SOLNESS: Adică?

HILDE: Eşti, într-un fel, cam nebun.

SOLNESS: O, la asta te refereai?

HILDE: Da, la toate aceste odăi pentru copii... Goale, pustii:.. În care am stat şi am dormit.

SOLNESS *(coborând glasul):* Aline şi cu mine am avut copii.

HILDE *(privindu-l încordat):* Ați avut?

SOLNESS: Doi băieți. Amândoi de-o vârstă.

HILDE: Gemeni, va să zică.

SOLNESS: Da, gemeni. Sunt de atunci unsprezece-doisprezece ani.

HILDE *(cu grijă, blând):* Aşadar… amândoi? Gemenii… nu-i mai aveți…

SOLNESS *(emoționat, dar calm):* Nu ne-a fost dat să-i avem decât trei săptămâni, sau nici atât. *(Izbucnind.)* O, Hilde, e pur şi simplu de necrezut cât de bine mă simt că eşti aici, că ai venit. În sfârşit, am şi eu cu cine vorbi!

HILDE: Înseamnă ca n-o poți face… şi… cu *ea?*

SOLNESS: Cât despre asta, nu… Nu aşa cum aş dori şi cum ar trebui… *(Greoi.)* Şi nici despre multe altele.

HILDE *(înăbuşit):* Când spuneai că ai nevoie de mine… numai despre asta era vorba?

SOLNESS: Da, mai ales… în tot cazul, ieri. Fiindcă azi nu mai sunt chiar atât de sigur. *(Schimbând vorba.)* Hai să ne aşezăm. Şezi aici, pe canapea, Hilde, ca să ai priveliştea grădinii în fața ochilor. *(Hilde se aşază pe un colț al canapelei. Solness îşi apropie un scaun.)* Eşti dispusă să mă asculți?

HILDE: Da, te ascult cu mare plăcere.

SOLNESS *(se aşază):* Atunci am să-ți spun tot.

HILDE: Acum te am în fața ochilor şi pe dumneata şi grădina, domnule constructor. Povesteşte-mi, hai, dă-i drumul.

SOLNESS *(arătând către fereastra din nişă):* Acolo, sus, unde se vede casa cea nouă…

HILDE: Da?

SOLNESS: Acolo am locuit în primii ani, Aline şi cu mine. Acolo se afla pe atunci o casă veche, care înainte aparținuse mamei ei şi pe care noi am moştenit-o. O dată cu ea, şi grădina aceea mare…

HILDE: Şi casa aceea avea un turn?

SOLNESS: Nici urmă de turn! Văzută pe dinafară, era o hardughie de lemn, mare, întunecoasă şi urâtă. Dar pe

dinăuntru, totuşi destul de plăcută şi de confortabilă.

HILDE: Va să zică ați dărâmat maghernița...

SOLNESS: Nu, a ars.

HILDE: Toată?

SOLNESS: Da.

HILDE: Şi asta a însemnat o mare nenorocire pentru dumneata?

SOLNESS: Depinde cum vrei s-o iei... Pe constructorul Solness, acel incendiu l-a pus pe picioare...

HILDE: Da?

SOLNESS: Tocmai atunci mi se născuseră cei doi băieței.

HILDE: Bieții gemeni, da.

SOLNESS: Se născuseră sănătoşi şi plini de viață şi creşteau zi de zi văzând cu ochii.

HILDE: Da... sugarii cresc foarte repede în primele zile.

SOLNESS: Nu-ți poți închipui ce încântare era s-o vezi pe Aline cu cei doi copii... Nu se poate imagina tablou mai frumos. Apoi a venit noaptea incendiului...

HILDE *(încordată):* Ce s-a întâmplat? Spune o dată, a ars cineva o dată cu casa?...

SOLNESS: Nu... Toți au fost salvați...

HILDE: Atunci?

SOLNESS: Spaima a zdruncinat-o îngrozitor pe Aline. Flăcările uriaşe, zgomotele înfricoşătoare... Pe urmă... fuga din casă... Intr-o noapte rece ca gheața... Şi ea şi copiii, scoşi din casă, dezbrăcați, aşa cum se aflau...

HILDE: Şi copiii n-au rezistat?...

SOLNESS: Ba da, au rezistat destul de bine. Dar Aline a făcut febră mare... şi din cauza febrei, laptele ei... Ținea cu tot dinadinsul să-i alăpteze ea... zicea că-i datoria ei. Şi amândoi... băiețaşii noştri, au *(Frângându-şi mâinile.)* au...

HILDE: S-au îmbolnăvit... N-au mai putut fi salvați...

SOLNESS: Nu... S-au dus... Ne-au fost luați...

HILDE: Trebuie să fi fost îngrozitor de greu pentru dumneata...

SOLNESS: Destul de greu şi pentru mine. Dar de o mie de ori mai greu pentru Aline. *(Încleştându-şi mâinile într-un gest de desperare mută.)* Dar de ce? De ce trebuie să se întâmple asemenea nenorociri pe lumea asta? *(Scurt şi energic.)* Din ziua în care i-am pierdut, am încetat să mai construiesc biserici, cu voia inimii cu dragoste...

HILDE: Poate că nici turnul de la noi nu ți-ar fi plăcut să-l construieşti...

SOLNESS: Aşa-i... L-am construit fără dragoste... Numai eu ştiu cât de fericit, cât de uşurat m-am simțit când l-am văzut terminat.

HILDE: Şi eu o ştiu.

SOLNESS: Iar acum nu mai construiesc... şi nici nu voi mai construi vreodată... nici biserici, nici turnuri de biserici.

HILDE *(aprobând încet, cu capul):* Numai case pentru oameni.

SOLNESS: Cămine pentru oameni, Hilde.

HILDE: Da, dar case cu turnuri înalte, cu vârfuri şi mai înalte.

SOLNPSS: Da, mai cu seamă asemenea case... *(Trecând la un ton mai uşor.)* Da, vezi dumneata, cum spuneam, incendiul m-a ridicat... în meseria mea de constructor... vreau să spun...

HILDE: De ce nu porți titlul de arhitect, ca şi toți ceilalți?

SOLNESS: N-am studii suficiente pentru acest titlu. Tot ce ştiu, în cea mai mare parte am descoperit singur.

HILDE Totuşi ai ajuns destul de sus în carieră.

SOLNESS: Da, am urcat tot mai sus, pornind de pe cenuşa incendiului. Am parcelat aproape toată grădina... Am împărțit-o în loturi... Şi am construit acolo, exact aşa cum mi-am dorit, vile... şi aşa mi s-a netezit drumul.

HILDE *(privindu-l cercetător):* Eşti desigur un om foarte norocos. După cum ți-au mers treburile, aşa s-ar părea.

SOLNESS *(întunecat):* Norocos? Şi dumneata spui asta? Ca toată lumea.

HILDE: Fiindcă se pare că aşa şi este... Numai dacă ai putea să nu te mai gândeşti atâta la cei doi copii...

SOLNESS *(rar):* La cei doi copii... Nu-i atât de uşor să fugi de amintirea lor, Hilde!

HILDE *(ezitând parcă):* Mai stăruie încă atât de puternic amintirea lor, după atâta vreme... încât să devină o piedică în munca dumitale?

SOLNESS *(privind-o țintă, fără a răspunde):* Un om norocos, spuneai...

HILDE: Şi nu eşti? Vreau să spun: din celelalte puncte de vedere...

SOLNESS: *(continuând s-o privească)* După toate cele ce ți-am povestit despre incendiu... Hm...

HILDE: Da. Şi?

SOLNESS Şi nu a încolțit un anumit gând, în mintea dumitale...

HILDE *(căutând în zadar să-şi amintească):* Nu, ce fel de gând?...

SOLNESS *(înăbuşit, dar subliniat):* Numai şi numai datorită incendiului am fost capabil să construiesc case pentru oameni. Căminuri confortabile, plăcute, luminoase, în care tatăl şi mama cu toată droaia de copii să poată trăi cu certitudinea, cu bucuria de fiecare zi că există pe lumea asta o fericire cerească... Şi, mai ales, cu sentimentul că-şi aparțin unul altuia cu totul, de la cele mai mici lucruri până la cele mai mari...

HILDE *(zelos):* Da, dar asta trebuie să însemne pentru dumneata o mare fericire... Să poți face pentru oameni asemenea case minunate...

SOLNESS: Uiți prețul, Hilde! Groaznicul preț pe care a trebuit să-l plătesc ca să pot ajunge atât de departe.

HILDE: Şi crezi că nu vei putea scăpa niciodată de acest gând?

SOLNESS: Nu... pentru că spre a ajunge aici, spre a ajunge să clădesc case, cămine pentru ceilalți, a trebuit mai întâi să renunț eu, pentru toată viața, la propriul meu

cămin. Vreau să zic la un cămin pentru o droaie de copii şi,. De altfel, în egală măsură, şi pentru tată şi pentru mamă...

HILDE *(precaut.):* Şi a trebuit în adevăr să renunţi? Şi pentru totdeauna?

SOLNESS *(dând încet din cap):* Ăsta a fost preţul norocului meu, de care se vorbeşte atât... *(Respirând greoi.)* Norocul nu a fost prea ieftin, Hilde.

HILDE *(acelaşi joc):* Dar lucrurile nu se mai pot îndrepta?

SOLNESS Nu. Nimeni nu va mai putea schimba nimic, niciodată. Şi asta-i numai o consecinţă a incendiului. Şi a bolii de mai târziu a soţiei mele...

HILDE *(privindu-l nedumerită):* Şi totuşi, continui să construieşti toate aceste odăi pentru copii...

SOLNESS *(serios):* Ai băgat de seamă, Hilde, că imposibilul încearcă întotdeauna să te cheme, să te atragă?

HILDE *(gânditoare):* Imposibilul? *(Animată.)* Ba da! Şi dumneata ai simţit la fel?

SOLNESS: Da.

HILDE Atunci şi în dumneata stă ascuns un mic demon?

SOLNESS: De ce spui: demon?

HILDE: Ce alt nume i-ai da?

SOLNESS *(ridicându-se):* Da, da, s-ar putea... *(Violent.)* Şi atunci, nu trebuie să fi devenit eu însumi un demon? Pentru că, aşa cum îmi merge mereu, în tot şi în toate!... în tot şi în toate!...

HILDE: Ce vrei să spui?...

SOLNESS *(înăbuşit, cu emoţie lăuntrică):* Fii te rog atentă la ceea ce-ţi voi spune, Hilde: Tot ceea ce am reuşit să realizez, să construiesc, să creez în numele frumosului, al trăiniciei, al securităţii şi chiar al sublimului... *(împreunându-şi degetele)* o, nu-i oare îngrozitor gândul...

HILDE: Ce anume este atât de îngrozitor?

SOLNESS: Că pentru toate astea a trebuit neîncetat să dau ceva în schimb, să plătesc. Nu cu bani, ci cu fericire omenească şi nu numai cu propria mea fericire ci şi cu a

altora? Da, da, înțelegi, Hilde?! Ăsta-i prețul pe care a trebuit să-l plătesc — şi eu şi alții — pentru situația pe care am dobândit-o... şi pentru faima de artist... Şi tot timpul, fără încetare, zi de zi, trebuie să am grijă să plătesc din nou pentru mine. Iarăşi şi iarăşi, fără încetare!'

HILDE *(ridicându-se şi privindu-l țintă):* Te gândeşti, desigur, la... la ea.

SOLNESS: Da, în primul rând... la Aline. Fiindcă şi Aline a avut vocația ei în viață. Tot aşa cum o aveam şi eu pe a mea. *(Vocea îi tremură.)* Dar vocația ei a trebuit să fie înăbuşită, strivită, călcată în picioare pentru ca a mea să poată să se afirme, să ajungă la un fel de mare triumf. Da, află că Aline avea şi ea aptitudinile ei pentru construcții.

HILDE: Ea? Pentru construcții?

SOLNESS *(clătinând din cap):* Nu de case... nu de turnuri cu vârfuri ascuțite... sau altele de felul celor cu care mă îndeletnicesc eu...

HILDE: Dar atunci, ce?

SOLNESS *(cu emoție, blând):* Să construiască sufletele copilaşilor, Hilde. Să le clădească astfel încât să aibă acel echilibru, acea noblețe care să-i poată înălța spre tot ceea ce-i frumos, spre tot ceea ce-i armonie. Sufletele care să facă din ei oameni întregi, oameni adevărați. Iată care erau marile resurse ale Alinei... Vocația ei! Şi totul zace acum neutilizat şi neutilizabil pe deasupra, şi de niciun folos pentru nimeni. Exact ca nişte mormane de moloz după un incendiu.

HILDE: Da, dar chiar dac-ar fi aşa...

SOLNESS: Aşa este! Aşa este 1 Ştiu eu.

HILDE: Oricum, dumneata n-ai nicio vină.

SOLNESS *(ațintindu-şi ochii asupra ei şi dând încet din cap):* Da, vezi, asta-i marea, cumplita întrebare. Asta-i îndoiala care mă tortureaza zi şi noapte.

HILDE: Asta?

SOLNESS: Da... Presupunând că eu aş avea o vină... într-un anumit sens.
HILDE: Dumneata! Pentru incendiu?
SOLNESS: Pentru tot. Pentru tot şi pentru toate... Şi poate că totuşi... nevinovat... complet nevinovat.
HILDE *(privindu-l îngrijorată):* O! Domnule constructor, dacă poţi vorbi aşa, atunci totuşi eşti bolnav.
SOLNESS: Hm... nici n-am să mai fiu vreodată cu adevărat sănătos, din acest punct de vedere...

(Ragnar deschide cu precauţie uşa cea mică din colţul sting. Hilde înaintează.)

RAGNAR *(îndată ce o zăreşte pe Hilde):* A! Scuzaţi-mă, domnule Solness... *(Vrea să se retragă.)*
SOLNESS: Nu, nu, rămâi. Să aranjăm ce avem de aranjat...
RAGNAR: O, dacă s-ar putea...
SOLNESS: După câte am auzit, nu-i merge mai bine tatălui dumitale.
RAGNAR: Tata se apropie de sfârşit... De aceea... vă rog fierbinte, scrieţi câteva cuvinte bune pe una dintre foi... să le poată citi tata, acum, cât mai e în viaţă...
SOLNESS *(violent):* Te rog să nu-mi mai vorbeşti de desenele dumitale.
RAGNAR: Le-aţi văzut?
SOLNESS: Da, le-am văzut.
RAGNAR: Şi nu sunt bune de nimic? Şi nici eu nu sunt bun de nimic?
SOLNESS *(evaziv):* Rămâi la mine, Ragnar. Vei avea tot ce vei voi. Şi te vei putea căsători cu Kaja, vei duce o viaţă fără griji. Poate că vei fi chiar fericit. Dar renunţă la ideea de a construi singur, independent...
RAGNAR: Da, bine... Să mă reped atunci până acasă, să-i spun tatei. I-am făgăduit... Să-i spun tatei... înainte să moară... ce răspuns mi-aţi dat?...
SOLNESS *(luptându-se cu sine însuşi):* Da, spune-i. Din

partea mea, spune-i ce vrei. Cel mai bine ar fi însă să nu-i spui nimic. *(Hotărât.)* Nu pot face într-altfel, Ragnar!

RAGNAR: Aş putea să-mi iau desenele.

SOLNESS: Da, ia-le, ia-le odată! Sunt pe masă.

RAGNAR *(ducându-se într-acolo):* Mulțumesc.

HILDE *(punând mina pe mape):* Nu, nu, lăsați-le aici.

SOLNESS: De ce?

HILDE: Fiindcă vreau şi eu să le văd…

SOLNESS: Dar le-ai… *(Către Ragnar.)* Bine, lasă-le acolo.

RAGNAR: Cu plăcere.

SOLNESS: Şi acum, du-te numaidecât acasă, lângă tatăl dumitale.

RAGNAR: Da, ar trebui să mă duc…

SOLNESS *(desperat):* Ragnar, nu trebuie să-mi ceri ceea ce nu pot. Auzi, Ragnar? Nu trebuie.

RAGNAR: Nu, nu. Iertați-mă. *(Se apleacă şi salută; iese apoi pe uşa din colț. Hilde se duce şi se aşază pe un scaun, lângă oglindă.)*

HILDE *(privind furioasă la Solness):* E foarte urât ce-ai făcut.

SOLNESS: Şi dumneata o spui asta?

HILDE: Da, oribil! Groaznici. Câtă cruzime, câtă răutate…

SOLNESS: Dar nu înțelegi desperarea mea?

HILDE: Chiar aşa fiind… Tot n-ai dreptate…

SOLNESS: Dar chiar dumneata spuneai adineauri că numai eu ar trebui să am dreptul să construiesc.

HILDE: Asta o pot spune eu, dar nu dumneata. Dumneata n-ai voie s-o spui.

SOLNESS: Ba cred că am, mai mult ca oricine. La prețul pe care mi-am cumpărat situația!

HILDE Ei da, cu ceea ce numeai „confort casnic” sau ceva asemănător!…

SOLNESS: Şi cu liniştea mea sufletească pe deasupra!

HILDE *(ridicându-se):* Liniştea sufletească! *(Cu simțire, din suflet.)* Da, da, ai dreptate! Bietul constructor! Şi îți închipui că…

SOLNESS *(râzând liniştit):* Hilde, aşează-te te rog la loc... Am să-ți povestesc ceva vesel.

HILDE *(încordată, se aşază):* Te ascult.

SOLNESS: Povestea — ascultată — pare la început aproape ridicolă. Porneşte de la un fleac... dar chiar în jurul acestui lucru fără importanță — o simplă crăpătură într-un simplu horn... — se învârteşte, după cum vei vedea, întreaga poveste...

HILDE: Numai despre atât e vorba?

SOLNESS: Nimic în plus pentru început. *(Trage un scaun lângă Hilde şi se aşază.)*

HILDE *(nerăbdătoare, lovindu-şi genunchii cu palma):* Va să zică, o apăiurăantimreluanj!

SOLNESS: Observasem crăpătura încă mult înainte de incendiu. De câte ori mă urcam în pod, mă uitam dacă mai există.

HILDE: Şi era?

SOLNESS: Da, fiindcă nimeni în afară de mine nu ştia de acea crăpătură.

HILDE: Şi n-ai vorbit nimănui despre...

SOLNESS: Nu, nimănui. Nimic.

HILDE: Şi nici măcar nu te-ai gândit s-o repari?

SOLNESS: Ba m-am gândit, dar n-am ajuns niciodată s-o fac. De câte ori am vrut s-o repar, parcă o mână străină se opunea, mă împiedica... Astăzi nu, dar mâine... îmi spuneam. Şi niciodată n-am apucat s-o repar.

HILDE: De e, e această indolență?... De ce tot animai?

SOLNESS: Pentru că mă tot gândeam... *(Încet şi înăbuşit.)* tot timpul. Mă gândeam: cu ajutorul acelei mici crăpături negre... din hornul casei, dacă n-aş putea să urc... Să devin constructor.

HILDE *(privind drept înainte):* Trebuie să fi fost extrem de pasionant!

SOLNESS: Era un gând care pusese cu totul stăpânire pe mine... Şi în acelaşi timp, totul mi se părea atât de simplu, de uşor de înfăptuit... Mi-aş fi dorit să se

întâmple în toiul iernii. Intr-o zi, cu puţin înainte de ora prânzului. Să, fiu plecat cu. Aline, într-o plimbare cu sania. Acasă, servitorii să încingă bine sobele.

HILDE: ... De aceea şi doreai să fie ger mare în ziua aceea.

SOLNESS: Da, un ger să crape pietrele. Iar servitorii să încingă bine sobele, dorind ca Aline să găsească o căldură plăcută în casă, atunci când se va întoarce din plimbare...

HILDE: Fiindcă ea, desigur, suferă de frig.

SOLNESS: Da, e friguroasă. Aşa că, întorcându-ne acasă, am fi văzut de departe fumul...

HILDE: Numai fumul?

SOLNESS: Mai întâi fumul. Pe urmă, ajunşi la poarta grădinii, am fi văzut toată hardughia aceea de lemn mistuindu-se într-o mare de foc. Aşa mi-aş fi dorit să se întâmple, vezi dumneata.

HILDE: Doamne, Dumnezeule, de ce nu s-a putut întâmpla chiar aşa?

SOLNESS: Da, Hilde, te şi poţi întreba de ce!

HILDE: Dar, ascultă-mă, domnule constructor, eşti absolut sigur că focul se datoreşte crăpăturii aceleia mici din coş?

SOLNESS: Nu, dimpotrivă. Sunt absolut convins că nu are nimic a face cu incendiul.

HILDE: Atunci?

SOLNESS: S-a stabilit cu precizie că incendiul a izbucnit într-o garderobă, în cu totul alt colţ al casei.

HILDE: Atunci ce tot ai cu hornul ăla crăpat, ce tot vorbeşti de el?

SOLNESS:: Poţi să mă mai asculţi încă puţin, Hilde?

HILDE: Da, sigur, dar cată să vorbeşti mai... raţional...

SOLNESS: Voi încerca. *(Îşi trage mai aproape scaunul.)*

HILDE: Hai, spune atunci totul, domnule constructor.

SOLNESS *(confidenţial):* Nu crezi şi dumneata, Hilde, că există pe lumea asta oameni cu totul ieşiţi din comun, oameni aleşi, înzestraţi cu darul... cu puterea de a-şi

dori un lucru, de a voi să-l aibă cu tot dinadinsul... de a-l cere, cu gândul numai, dar cu atâta forță, cu o forță de neclintit, încât până la urmă, trebuie să-l dobândească...

HILDE *(cu o expresie nelămurită în ochi):* Dacă-i aşa, hai să încercăm o dată — şi să vedem, poate fac şi eu parte dintre cei aleşi.

SOLNESS: De unul singur nu poți înfăptui lucruri atât de mari. O, nu, ca să iasă ceva trebuie să n-ai ai. Şi ajutoare şi slujitori. Dar nici ei nu vin de la sine. Trebuie să-i strigi neîncetat, cu tenacitate, cu încăpățânare. Lăuntric, înțelegi?

HILDE: Ce fel de ajutoare şi ce fel de slujitori?

SOLNESS: Despre ei om vorbi altă dată. Să revenim la povestea cu incendiul.

HILDE: Crezi că incendiul nu ar fi avut loc niciodată, dacă nu ți I-ai fi dorit?

SOLNESS: Dacă acea casă ar fi aparținut bătrânului Knut Brovik, niciodată, niciodată n-ar fi ars într-un moment atât de-potrivit şi atât de favorabil. De asta sunt absolut sigur. Fiindcă el nu se pricepe să cheme ajutoare şi nici slujitori. *(Ridicându-se neliniştit.)* Vezi, Hilde, tot eu port deci vina că cei doi băiețaşi au trebuit să plătească cu viața. Şi pot fi scutit de vina că Aline nu a devenit ceea ce ar fi putut şi ar fi trebuit să devină? Aşa cum dorea ea cel mai mult?

HILDE: Da, dar din moment ce numai ajutoarele şi slujitorii au fost aceia care...

SOLNESS: Dar cine i-a chemat? Eu! Eu! Iar ei au venit şi erau supus voinței mele. *(Cu o agitație crescândă.)* Siesta numeşte lumea a avea norocul de partea ta. Dar eu am să-ți spun ce simți când ai acest noroc! Simți aici, în piept, o rană vie, o bucată de carne de pe care ți s-a smuls pielea. Iar ajutoarele şi slujitorii se duc şi jupoaie de piele alți oameni, pentru a-mi înveli rana mea, pentru a mi-o închide. Şi totuşi, rana nu se vindecă niciodată, mi se închide niciodată! 6, dacă ai şti cât poate să ardă şi

sa te macine câteodată!

HILDE *(pricindu-l cu atenție):* Eşti bolnav, domnule constructor. Da, cred că eşti într-adevăr bolnav.

SOLNESS: Spune mai degrabă „nebun”; asta gândeşti.

HILDE: Nu, nu cred că mințile îți lipsesc...

SOLNESS: Dar ce atunci? Hai spune!

HILDE: Mă întreb dacă nu cumva ai venit, pe lume cu o conştiință care nu-i teafără...

SOLNESS: O conştiință care nu-i teafără? Ce dracu o mai fi şi asta?

HILDE: Da, aşa cred, conştiința dumitale e în general foarte slăbită. A fost firavă de la bun început. Prea delicat construită. Nu suferă să fie zdruncinată. Nu poate ridica, nici suporta ceea ce este prea greu.

SOLNESS *(mormăind):* Hm, şi aş putea să întreb cum ar trebui să fie o conştiință?

HILDE: Fiind vorba despre dumneata, cred că ar trebui să fie o conştiință cu adevărat robustă.

SOLNESS: Aşa? Robustă? Hm! Da! Dar dumneata ai o conştiință robustă?

HILDE: Da', cred că da. Cel puțin până acum nu am remarcat să fie altfel.

SOLNESS Bănuiesc că nici n-a fost pusă în mod direct la vreo încercare mai deosebită...

HILDE *(cu un tremur în jurul gurii):* Dar nici prea uşor nu mi-a venit să-mi părăsesc tatăl, la care țin atât de mult. Atât de mult...

SOLNESS: Aş! Pentru o lună, două...

HILDE: Sunt sigură că nu mă voi mai întoarce niciodată acasă...

SOLNESS: Niciodată? Dar de ce ai plecat de lângă el?

HILDE *(jumătate serioasă, jumătate glumind):* Ai uitat din nou că au trecut cei zece ani?

SOLNESS: Ei, vorbe! Trebuie să fi fost ceva în neregulă la dumneata... Nu?

HILDE *(întru totul serioasă):* Nu, ceva, aici, înlăuntrul meu,

care mă mâna încoace, parcă mă biciuia încontinuu... Mă atrăgea, mă tortura în acelaşi timp...

SOLNESS *(cu înfrigurare):* Şi în dumneata, ca şi în mine... *(Pauză.)* Da, Hilde... Ne aflăm în fața aceluiaşi mister. Şi în dumneata stă ascuns un mic demon, ca şi în mine. Un mic demon, ascultă ce-ți spun, care dinlăuntrul nostru cheamă puterile dinafară. Şi, atunci trebuie să i te supui. Chiar de vrei sau chiar de nu vrei.

HILDE: Cred că aproape ai dreptate, domnule constructor.

SOLNESS *(mergând de colo-colo):* O, Hilde, sunt atât! de-mulți diavoli pe lumea asta, pe care nu-i putem vedea.

HILDE: Diavoli?

SOLNESS *(oprindu-se):* Diavoli buni şi diavoli răi. Diavoli cu părul blond şi diavoli cu părul negru. Barem de-am putea şti întotdeauna dacă cei pe care-i adăpostim în noi sunt dintre cei luminoşi, sau dintre cei întunecați... *(Pornind din nou.)* Ha, ha, ar fi totul foarte simplu, atunci!

HILDE *(urmărindu-l cu privirea):* Sau dacă am avea o conştiință într-adevăr foarte robustă, care să plesnească de sănătate.

SOLNESS: Ca să poți îndrăzni să faci totul, pentru ceea ce îți doreşti mai mult. *(Oprindu-se lângă consolă.)* Din acest punct de vedere cred că cei mai mulți sunt tot atât de infirmi ca şi mine...

HILDE: Se prea poate să fie şi aşa.

SOLNESS *(sprijinindu-se de masă):* în cărțile cu legende... ai citit vreodată vreuna?

HILDE: Cum nu! Pe vremea mea, mai citeam cărți...

SOLNESS: În cărțile cu legende, stă scris despre vikingii care au navigat spre țări străine, jefuind, arzând şi ucigând oameni...

HILDE: Şi răpind femei...

SOLNESS: ... pe care apoi le păstrau pentru ei...

HILDE: ... ducându-le pe vasele lor...

SOLNESS: ... şi purtându-se cu ele ca cei mai răi dintre

demoni...

HILDE *(privind înainte, cu ochii pe jumătate voalați):* Cred că trebuie să fi fost pasionant.

SOLNESS *(cu un râs scurt, ca un mormăit):* Da, să răpeşti femei?

HILDE: Să fii răpită.

SOLNESS *(privind-o o clipă):* A, asta!

HILDE *(ca pentru a pune capăt conversației):* Şi unde voiai să ajungi cu vikingii dumitale, domnule constructor?

SOLNESS: A, da, pentru că flăcăii ăia, ei, da, aveau conştiințe solide, robuste. Când se întorceau acasă, se puneau pe băutură şi pe mâncare... şi pe deasupra mai erau veseli, senini ca nişte copii. Iar femeile! De multe ori nu mai voiau să plece de lângă ei. Poți înțelege asta?

HILDE: Pe femei le înțeleg grozav de bine.

SOLNESS: Aha! Poate şi dumneata ai putea face la fel?

HILDE: De ce nu?

SOLNESS: Să trăieşti de bunăvoie cu un om atât de brutal?

HILDE: De-ar fi chiar foarte brutal, o dată ce aş fi ajuns să țin cu adevărat, atunci...

SOLNESS: Ai putea ajunge să ții la un astfel de om?

HILDE: Doamne, Dumnezeule, după câte ştiu nu stă ia puterea noastră să alegem pe cine vom iubi.

SOLNESS *(privind-o gânditor):* Nu, nu... Hotărăşte desigur demonul dinlăuntrul nostru...

HILDE *(râzând uşor):* Şi-apoi şi toți acei diavoli ciudați pe care-i cunoşti atât de bine şi cu care te înțelegi... cei bruni, ca şi cei blonzi...

SOLNESS *(cu căldură, încet):* Mi-aş dori ca diavolii să aleagă cu băgare de seamă pentru dumneata, Hilde.

HILDE: Pentru mine au şi ales de mult. O dată pentru totdeauna.

SOLNESS *(privind-o adânc):* Hilde, dumneata... eşti ca o pasăre sălbatică, de pădure.

HILDE: departe de mine! Eu nu mă ascund în tufişuri.

SOLNESS: Nu, nu. Te-aş compara mai degrabă cu o pasăre

răpitoare.

HILDE: Da, poate… mai curând. Poate. *(Cu mare violență.)* Şi de ce n-aş fi o pasăre de pradă? De ce nu m-aş duce şi eu după pradă? Să-mi iau prada la care poftesc? Dacă într-adevăr o pot înhăța cu ghearele mele, înseamnă că îmi şi aparține.

SOLNESS: Hilde, ştii ce eşti?

HILDE: Da, ceva… un fel de pasăre ciudată.

SOLNESS: Nu. Eşti clipa când apar zorile. Când mă uit la dumneata, e ca şi cum aş privi un răsărit de soare.

HILDE: Spune-mi, domnule constructor, eşti sigur că nu m-ai chemat niciodată? Aşa, lăuntric?

SOLNESS *(precaut şi încet):* Aproape, îmi vine să cred c-am făcut-o.

HILDE: Ce-ai voit de la mine?

SOLNESS: Nimic.

HILDE *(surâzând):* Tinerețea de care-ți este atât de tare frică?

SOLNESS *(dând încet din cap):* Şi după care tânjesc atât de mult…

HILDE *(se ridică, se duce la măsuță şi se întoarce cu mapa lui Ragnar Brovik. Întinzându-i mapa):* Prin urmare, acestea sunt desenele care…

SOLNESS *(scurt, respingând):* Lasă te rog acolo neroziile alea. Le ştiu pe de rost.

HILDE: Da, dar vei scrie totuşi ceva pe ele…

SOLNESS: Să scriu? Pentru nimic în lume!

HILDE: Dacă n-ar fi decât pentru că bietul bătrân trage să moară. N-ai putea măcar înainte de cea din urmă despărțire să-i dăruieşti o bucurie — lui, şi fiului său? Ar obține poate o comandă pentru o construcție, cu ajutorul desenelor astea…

SOLNESS: Da, asta-i: comanda ar obține-o, însă construcția nu va fi niciodată capabil s-o facă acest „mare geniu”.

HILDE: Dar, pentru numele lui Dumnezeu, chiar dacă

lucrurile stau aşa, n-ai putea totuşi minți, barem un pic mic de tot?

SOLNESS *(furios):* Să mint? Hilde, pleacă de-aici cu toate desenele astea, pe care numai diavolul le-a adus…

HILDE *(trăgând mapa mai înspre ea):* Tț! Tț! Tț! Gata să sari la mine, să mă muşti. Dumneata vorbeşti de diavoli… Dar mi se pare mai degrabă că tocmai dumneata te porți ca un diavol… *(Privind în jur.)* Există aici condei şi cerneală?

SOLNESS: Nu am aici, în odaie.

HILDE *(îndreptându-se spre uşă):* Dar dincolo, unde lucrează domnişoara, desigur că aveți.

SOLNESS: Rămâi aici, Hilde. M-ai îndemnat să mint. Da… Bine. Da… Pentru bătrânul lui tată, aş putea-o face… Pentru că lui i-am distrus odată cariera. Cu el am dat odată de pământ.

HILDE: Şi cu el?

SOLNESS: Da, ca să-mi fac mie loc. Dar pentru nimic în lume, nu-i voi îngădui lui Ragnar să se afirme.

HILDE: Sărmanul, nici n-ar reuşi dacă este în adevăr atât de incapabil…

SOLNESS *(apropiindu-se de ea şi şoptind):* Dacă Ragnar Brovik face un pas înainte, dacă Ragnar reuşeşte să se afirme, mă doboară el pe mine. Mă desființează, cum l-am desființat eu pe tatăl său.

HILDE: Te doboară… Te desființează? Aşadar, e o forță, e un om capabil?…

SOLNESS: Da, te pot asigura că este capabil. El e tineretul care stă gata să-mi bată în uşă! Şi cu o singură mişcare să-l dea la o parte pe constructorul Solness, cu tot ce reprezintă el…

HILDE: *(privindu-l tăcut, cu reproş)* Şi-atunci, ții uşa încuiată? Să nu mai poată intra nimeni? *(Cu dezgust.)* Uff!

SOLNESS: Pe mine lupta m-a costat sânge, sânge din inimă. Pentru că totul a fost o luptă… Şi afară de asta

mă şi tem: ajutoarele şi slujitorii mei nu mă mai ascultă acum.

HILDE: Atunci trebuie să te ajuți singur, cu propriile dumitale mâini. E singura soluție...

SOLNESS: În zadar, Hilde. Contralovitura vine. Mai devreme sau mai târziu. Trebuie să plătesc. Scadenta este neînduplecată.

HILDE *(cu frică, îşi astupă urechile):* Nu, nu spune asta! Vrei să-mi iei viața luându-mi tocmai ceea ce pentru mine, înseamnă mai mult decât viața?

SOLNESS: Şi ce înseamnă pentru dumneata mai mult decât viața?

HILDE: Să te văd mare. Să te văd cu coroana în mână, sus, sus de tot, pe vârful unui turn. *(Din nou liniştită.)* Ei, hai, pune acum mâna pe creion... Nu se poate să n-ai un creion la îndemână.

SOLNESS *(scoțând un notes):* Da, am aici.

HILDE *(depunând mapa pe masa de lângă canapea):* Bine. Şi-acum, domnule constructor, ne aşezăm amândoi aici... *(Solness se aşază la masă. Hilde trece în spatele lui, aplecată deasupra spătarului scaunului.)* Aşa... Şi-acum, scrie-mi pe unul dintre desene câteva cuvinte. Scrie-mi câteva cuvinte foarte bune, foarte calde, pentru primejdiosul ăsta de Roald — sau cum l-o mai fi chemând!

SOLNESS *(scrie câteva linii, apoi întoarce capul şi se uită în sus spre Hilde):* Hilde, spune-mi, te rog...

HILDE: Ce?

SOLNESS: Dacă m-ai aşteptat timp de zece ani...

HILDE: Ei, da! Şi?

SOLNESS: De ce nu mi-ai scris? Ți-aş fi putut răspunde...

HILDE *(grăbit):* Nu, nu, nu! Tocmai asta n-am vrut.

SOLNESS: De ce nu?

HILDE: Mi-era teamă de un răspuns... Poate s-ar fi prăbuşit totul pentru mine... Dar parcă era vorba să scriem ceva pe desene, domnule, constructor.

SOLNESS: Aşa şi vom face...

HILDE *(se apleacă şi îl priveşte, în timp ce el scrie):* Aşa, cu căldură, din inimă, din toată inima... Ah! cât îl urăsc, cât de mult îl urăsc pe Roald ăsta.

SOLNESS *(în timp ce scrie)* Dumneata, Hilde, ai ținut vreodată cu adevărat la cineva?

HILDE *(aspru):* Ce tot spui?

SOLNESS: întreb dacă ai ținut vreodată cu adevărat la cineva.

HILDE: Vrei să spui, desigur, la altcineva.

SOLNESS *(ridicând privirea spre ea):* Da, la altcineva. Ai ținut vreodată, în aceşti zece ani? La nimeni? Niciodată?

HILDE: Ba da, odată, aşa... în treacăt... între timp. Când eram îngrozitor de furioasă pe dumneata, fiindcă nu mai veneai.

SOLNESS: Atunci te-ai... ocupat şi de altul?

HILDE: Puțin. Foarte puțin... Timp de o săptămână, poate două... Ei, drăcie, dar cred că ştii prea bine cum se întâmplă lucrurile astea, domnule constructor...

SOLNESS: Hilde! De ce ai venit?

HILDE: Îți pierzi vremea cu conversația şi în timpul ăsta, bietul bătrân poate că moare...

SOLNESS: Răspunde-mi, Hilde, ce vrei de la mine?...

HILDE: Vreau să-mi dai împărăția mea.

SOLNESS: Hm! *(Se uită fugitiv către uşa din stânga şi continuă să scrie pe desene. În aceeaşi clipă intră doamna Solness. Are câteva pachete în mână.)*

DOAMNA SOLNESS: Uite, sunt aici câteva nimicuri pentru dumneata, domnişoară Wangel. Pachetele mai mari trebuie să sosească îndată, de la magazin.

HILDE: Dar sunteți nemaipomenit de drăguță cu mine!

DOAMNA SOLNESS: Nu mi-am făcut decât datoria. Nimic altceva...

SOLNESS *(recitind cele scrise):* Aline!

DOAMNA SOLNESS: Da?

SOLNESS: N-ai văzut cumva? Domnişoara contabilă e

dincolo, în birou?

DOAMNA SOLNESS: Bineînțeles, e acolo.

SOLNESS *(punând desenele în mapă):* Hm!

DOAMNA SOLNESS: Stătea în fața pupitrului, aşa cum obişnuieşte să stea întotdeauna când trec eu prin odaie.

SOLNESS Atunci să i le dau ei: Şi să-i spun că... *(Se ridică.)*

HILDE *(ia mapa):* O, nu, lăsați-mi mie bucuria asta... *(Se îndreaptă spre uşă, se întoarce din drum.)* Cum se, numeşte... ea?

SOLNESS: Se numeşte domnişoara Fosli.

HILDE: Uf, ce rece sună! Voiam să întreb care îi este prenumele...

SOLNESS: Kaja, cred.

HILDE *(deschide uşa şi strigă):* Kaja. Vino, te rog! Dar repede! Repede! Constructorul vrea să-ți vorbească.

KAJA *(apărând în deschizătura uşii şi privind intimidată):* Aici sunt!

HILDE *(întinzându-i mapa):* Uite, Kaja, desenele... Acum poți să i le duci; domnul constructor a scris câteva aprecieri pe unul dintre ele...

KAJA: Oh! în sfârşit!

SOLNESS: Dați-le bătrânului cât se poate mai repede.

KAJA: Mă duc îndată acasă la el... şi i le dau.

SOLNESS: Da, du-te... Şi astfel, Ragnar va putea începe să construiască...

KAJA: Îi permiteți să vie aici şi< să vă mulțumească pentru tot?...

SOLNESS *(aspru):* Nu vreau să primesc niciun fel de mulțumiri. Predă-i te rog asta din partea mea, odată cu salutările mele...

KAJA: Da, îi voi...

SOLNESS: Şi mai spune-i în acelaşi timp că nu mai am nevoie de el. Şi nici de dumneata.

KAJA *(cu voce stinsă şi tremurândă):* Nici de mine!

SOLNESS: Acum vei avea desigur alte lucruri la care să te gândeşti şi de care să te îngrijeşti. Este şi firesc... Aşa că

du-te acasă, cu desenele astea cu tot, domnişoară Fosli. Şi cât mai repede! Mă auzi?

KAJA *(acelaşi joc):* Da, domnule Solness. *(Iese.)*

DOAMNA SOLNESS: Doamne, ce ochi răi are!

SOLNESS: Cine? Ea?! Biata gâsculiță!

DOAMNA SOLNESS: Nu ştiu dacă ani înțeles bine, Halvard... într-adevăr, îi concediezi?

SOLNESS: Da.

DOAMNA SOLNESS: Şi pe ea?..

SOLNESS: Nu era chiar dorința ta?

DOAMNA SOLNESS: Dar cum te poți lipsi de ea? A, da, probabil ai şi găsit pe cineva care s-o înlocuiască, Halvard.

HILDE *(veselă):* În niciun caz... nu asta este menirea mea — să stau în fața unui pupitru şi să scriu într-un catastif...

SOLNESS: Lasă, Aline, găsim noi pe cineva. Acum nu trebuie să te gândeşti la nimic altceva decât că ne vom muta în casa cea nouă... Şi trebuie să ne mutăm cât mai degrabă, în seara asta chiar vom înălța coroana pe casă. *(Către Hilde.)* Pe casă... sus de tot, în vârful turnului. Ce spui de asta, domnişoară Hilde?

HILDE *(privindu-l țintă, cu ochi scânteietori):* Va fi extraordinar! Şi eu voi fi încântată să vă mai pot vedea o dată înălțându-vă din nou, atât de sus.

SOLNESS: Pe mine?

DOAMNA SOLNESS: Dumnezeule! Domnişoară Wangel, dar cum îți poate trece măcar prin minte!... Soțul meu! El, care amețeşte atât de uşor...

HILDE: Amețeşte! Nu, cu siguranță că nu-i adevărat!

DOAMNA SOLNESS: Ba da, aşa-i...

HILDE: Dar eu l-am văzut cu ochii mei, l-am văzut urcându-se sus, sus, până în vârful unui turn de biserică!

DOAMNA SOLNESS: Da, am auzit şi eu vorbindu-se... Dar nu poate fi adevărat... E cu totul imposibil...

SOLNESS *(violent):* Imposibil, imposibil! Totuşi eu, eu şi nu altul, m-am urcat până acolo, sus... Şi am stat acolo, sus...

DOAMNA SOLNESS: Dar cum poţi spune una ca asta, Halvard? Tu, care nu suporţi nici măcar să ieşi pe balconul de la celălalt etaj. Şi aşa ai fost întotdeauna.

SOLNESS: Poate-ţi va fi dat să vezi în seara asta că sunt cu totul altfel...

DOAMNA SOLNESS *(speriată):* Nu, nu, nu! Cu ajutorul lui Dumnezeu, sper să nu-mi fie niciodată dat să văd aşa ceva. Îi voi trimite imediat câteva cuvinte doctorului. El te va convinge să renunţi...

SOLNESS: Dar, Aline...

DOAMNA SOLNESS: Fiindcă eşti totuşi bolnav, Halvard. Altfel nu se explică... Doamne, Dumnezeule! *(Iese grăbită prin dreapta.)*

HILDE *(privindu-l încordat pe Solness):* E adevărat sau nu?

SOLNESS: Că sufăr de ameţeli?

HILDE: Că Halvard Solness, constructorul meu, nu îndrăzneşte, nu poate urca atât de sus pe cât de înalt clădeşte?

SOLNESS: Aşa priveşti dumneata lucrurile?

HILDE: Aşa.

SOLNESS: În curând voi ajunge să cred că niciun ascunziş din mine nu mai poate rămâne în siguranţă faţă de dumneata.

HILDE *(privind pe fereastra nişei):* Va să zică acolo sus, sus de tot...

SOLNESS *(apropiindu-se):* În odaia cea mai de sus, din turn, acolo ai putea locui dumneata, Hilde. Acolo ai putea trăi ca o prinţesă.

HILDE *(ascultând; amestec de seriozitate şi glumă):* Mi-ai făgăduit, doar...

SOLNESS: Ţi-am făgăduit? Adevărat?

HILDE: Vai!! Domnule constructor!!! Mi-ai spus că voi fi o prinţesă. Şi că-mi vei dărui o împărăţie. Şi apoi mi-ai

luat şi… Ei!

SOLNESS *(precaut):* Eşti absolut sigură că nu a fost un vis, o închipuire care ți-a rămas adânc întipărită în minte?

HILDE *(tăios):* Şi că în realitate, dumneata n-ai făcut nimic?

SOLNESS: Mai ştiu eu ce să spun… *(Mai încet.)* Dar ceea ce ştiu sigur acum, este că eu…

HILDE: Că dumneata… Spune-o numaidecât!

SOLNESS: Că, sigur, ar fi trebuit s-o fac.

HILDE *(cu o izbucnire de cutezanță):* Niciodată, niciodată în viața dumitale, nu-i aşa? Şi în nicio împrejurare nu ai amețit…

SOLNESS: Aşadar, în seara asta înălțăm coroana, prințesă Hilde.

HILDE *(cu un tremur uşor împrejurul gurii):* Deasupra noului dumneavoastră cămin!

SOLNESS: Deasupra casei celei noi… care niciodată nu va fi şi pentru mine un cămin. *(Iese pe uşa care dă în grădină.)*

HILDE *(se uită drept înainte, cu o privire voalată şi spune pentru sine, în şoaptă; se aud doar cuvintele):* Pasionant… Extraordinar de pasionant…

---- CORTINA ----

ACTUL III

O verandă largă, în locuința constructorului Solness. În stânga se poate vedea o parte din casă cu uşa care dă spre balcon. Balustradă în față, la dreapta. Ceva mai în fund, pe partea mai îngustă a verandei, o scară coboară către partea mai din vale a grădinii. În grădină, pomi mari şi bătrâni îşi întind ramurile deasupra verandei şi către casă. În fund, la dreapta, printre pomi, se zăreşte partea de jos a noii vile cu schelă împrejurul porțiunii pe care se află turnul. În fund, grădina este împrejmuită de un gard vechi de lemn. De cealaltă parte a gardului, o stradă cu case mici, joase şi dărăpănate.

Cer de după-amiază, cu nori luminați de soare. Pe verandă, de-a lungul peretelui casei, o bancă iar în fața ei o masă lungă. De cealaltă parte a mesei, un fotoliu şi Câteva taburete. Toate mobilele sunt din nuiele împletite.

Doamna Solness, înfăşurată într-un şal mare, alb de crep, se odihneşte în fotoliu, privind fix spre dreapta. După câteva clipe, apare Hilde Wangel urcând scara dinspre grădină. Este îmbrăcată ca în actul anterior, dar cu pălăria pe cap şi la piept un buchețel de floricele obişnuite de câmp.

DOAMNA SOLNESS *(întorcând puțin capul):* V-ați plimbat prin grădină, domnişoară Wangel?

HILDE: Da, am dat o mică raită…

DOAMNA SOLNESS: Şi, după câte văd, ați găsit şi flori.

HILDE: O, da! Sunt câte vreți. Printre boschete.

DOAMNA SOLNESS: Nu mai spuneți! Mai sunt încă şi

acum? E adevărat, eu nu ajung până acolo aproape niciodată.

HILDE *(apropiindu-se):* Cum se poate? Nu vă refugiați măcar puțin în fiecare zi în grădină?

DOAMNA SOLNESS *(cu un surâs șters):* Eu nu mă mai refugiez nicăieri. Acum n-o mai fac…

HILDE: Şi nu vă duceți măcar aşa, din când în când, să salutați toate minunățiile de acolo?

DOAMNA SOLNESS: Totul mi-a devenit atât de străin, îmi era parcă şi teamă, într-o vreme, s-o mai revăd…

HILDE: Propria dumneavoastră grădină?

DOAMNA SOLNESS: Nu mi se mai pare a mea, acum.

HILDE: Ce vreți să spuneți?

DOAMNA SOLNESS: Nu, nu mai este ce-a fost. Nu mai este ca atunci…! când trăiau părinții mei… E dureros, e păcat cât de mult s-a luat din grădină, domnişoară Wangel. Închipuiți-vă, au parcelat-o şi au construit case pentru oameni străini. Oameni pe care nu-i cunosc. Care locuiesc acolo, şi privesc pe geam…

HÂLDE *(cu o expresie luminoasă):* Doamnă Solness!

DOAMNA SOLNESS: Da?

HILDE: îmi dați voie să stau puțin aici, lângă dumneavoastră?

DOAMNA SOLNESS: Da, cu plăcere, dacă vreți…

HILDE *(trăgând un taburet Ungă fotoliu şi aşezându-se):* A, aici poți într-adevăr să stai şi să te încălzeşti la soare ca o pisică.

DOAMNA SOLNESS *(punând mâna uşor pe ceafa ei):* E drăguț din partea dumneavoastră că vreți să stați lângă mine. Credeam că vreți să intrați la soțul meu.

HILDE: Ce să caut la el?

DOAMNA SOLNESS: Să-l ajutați… gândeam…

HILDE: O, nu!! De altfel, nici nu-i înăuntru… E afară, cu muncitorii. Dar pare atât de furios… încât nici n-am mai avut curajul să-i vorbesc…

DOAMNA SOLNESS: În fond, e atât de blând şi de duios.

HILDE: El?

DOAMNA SOLNESS: Dumneavoastră nu-l cunoaşteţi destul de bine, domnişoară Wangel.

HILDE *(privind-o cu căldură):* Sunteţi bucuroasă că vă mutaţi în casa cea nouă?

DOAMNA SOLNESS: Ar trebui să fiu bucuroasă, de vreme ce Halvard o doreşte.

HILDE: Nu la asta mă gândeam…

DOAMNA SOLNESS: Cum să nu, cum să nu, domnişoară Wangel. E doar de datoria mea să-i cedez. Dar uneori e atât de greu să-ţi sileşti firea să dea ascultare…

HILDE: Da, într-adevăr, trebuie să fie destul de greu.

DOAMNA SOLNESS: Puteţi să mă credeţi! Mai ales când eşti o fiinţă atât de imperfectă cum sunt eu.

HILDE: Şi mai ales când omul a trecut prin atâtea greutăţi cum aţi trecut dumneavoastră.

DOAMNA SOLNESS: De unde ştiţi?

HILDE: Mi-a spus soţul dumneavoastră.

DOAMNA SOLNESS: Cu mine atinge atât de puţin aceste subiecte. Da, credeţi-mă, domnişoară Wangel, am trecut prin mai mult decât destule în viaţa mea.

HILDE *(privind cu interes la ea şi dând încet din cap):* Biata doamnă Solness. Mai întâi, v-a ars casa.

DOAMNA SOLNESS *(cu un suspin):* Da. Tot ce era al meu a ars.

HILDE: După aceea a urmat ce-a fost mai cumplit.

DOAMNA SOLNESS *(privind-o întrebător):* Mai cumplit?

HILDE: Da, ceea ce a fost mai îngrozitor…

DOAMNA SOLNESS: Ce vreţi să spuneţi?

HILDE *(încet):* Aţi pierdut băieţaşii. Pe amândoi…

DOAMNA SOLNESS: A, da! Copiii! Da, vedeţi, asta a fost altceva… A fost o hotărâre venită de sus. Şi în faţa unei astfel de hotărâri, trebuie să te pleci şi să mai şi mulţumeşti pe deasupra.

HILDE: Şi o faceţi?

DOAMNA SOLNESS: Nu întotdeauna, din păcate. Ştiu

foarte bine că-i datoria mea. Cu toate astea, nu pot…

HILDE: Da, vă înțeleg foarte bine…

DOAMNA SOLNESS: Şi deseori trebuie să-mi spun mie însumi că a fost o pedeapsă dreaptă.

HILDE: De ce?

DOAMNA SOLNESS: Pentru că nu fusesem destul de statornică în nenorocire.

HILDE: Dar nu înțeleg atunci, cum…

DOAMNA SOLNESS: O, nu, nu, domnişoară Wangel, nu-mi mai vorbiți despre cei doi copilaşi! Nu trebuie decât să ne bucurăm pentru ei. Fiindcă ei, ei o duc acum bine, atât de bine! Nu, în viață pierderile care-ți zdrobesc mai rău inima sunt cele mici. Când pierzi tot, tot ceea ce alți oameni socotesc că nu înseamnă aproape nimic.

HILDE *(pune mâna pe genunchii ei şi ridică spre ea o privire caldă):* Scumpă, dragă doamnă Solness, spuneți-mi care sunt acele lucruri?!

DOAMNA SOLNESS: Cum spuneam, mai ales cele mărunte. Acolo au ars, de exemplu, toate vechile portrete de pe pereți. Şi toate rochiile de mătase care aparțineau familiei, Dumnezeu mai ştie de câtă vreme… Toate au ars… Şi toate dantelele mamei şi-ale bunicii… Şi, închipuiți-vă, bijuteriile!… Şi… *(cu emoție intensă)* toate păpuşile…

HILDE: Păpuşile?

DOAMNA SOLNESS *(cu voce înecată în lacrimi):* Aveam nouă păpuşi de o rară frumusețe…

HILDE: Şi au ars?

DOAMNA SOLNESS: Toate. O, a fost atât de dureros, atât de dureros pentru mine.

HILDE: Le aveați undeva, puse deoparte?… Le păstrați de când erați mică?

DOAMNA SOLNESS: Nu, nu le păstram puse deoparte… Nu, păpuşile şi cu mine nu ne-am despărțit, am trăit tot timpul împreună şi mai târziu…

HILDE: Şi după ce v-ați făcut mare?

DOAMNA SOLNESS: Şi încă multă vreme după aceea…
HILDE: Şi după ce v-aţi măritat?…
DOAMNA SOLNESS: A… da… Dar când el nu mă vedea, atunci… *(Pauză.)* Şi uite, au ars toate, sărăcuţele! Nimeni nu s-a gândit să le salveze. O! Mă doare atât de mult sufletul, numai când mă gândesc cum s-a întâmplat… Dar nu trebuie să râdeţi de mine, domnişoară Wangel.
HILDE Nu râd de loc.
DOAMNA SOLNESS… Fiindcă într-un anumit fel, şi ele aveau un suflet… trăiau… le purtam lângă inima mea. Întocmai ca pe nişte prunci care nu se născuseră încă.

(Doctorul Herdal, cu pălăria în mână, intră venind din casă; vede pe doamna Solness şi pe Hilde.)

DOCTORUL HERDAL: Va să zică, doamna stă afară.. Vrea să răcească!
DOAMNA SOLNESS: Mi se pare atât de plăcut şi de cald „astăzi…
DOCTORUL HERDAL: Bine!… Să zicem! Dar s-a întâmplat ceva? Am primit un bilet din partea dumneavoastră…
DOAMNA SOLNESS *(ridicându-se):* Da, ceva despre care trebuie să vorbesc cu dumneata…
DOCTORUL HERDAL: Bine. Să intrăm în casă, atunci… poate… *(Către Hilde.)* Şi azi tot în ţinuta de alpinistă, domnişoară?
HILDE *(ridicându-se veselă):* Da, da, echipamentul complet! Numai că astăzi nu eu voi urca până sus ca să-mi frâng de acolo gâtul… Noi doi vom sta frumuşel jos, doctore, şi vom privi totul de aici!…
DOCTORUL HERDAL: Ce o să privim?
DOAMNA SOLNESS *(cu vocea înceată, speriată, către Hilde):* St! st! Pentru numele lui Dumnezeu! Uite-l că soseşte… încercaţi mai bine să-i scoateţi din minte ideea asta. Şi hai să fim prietene, domnişoară Wangel. Nu s-ar putea?
HILDE *(aruncându-se tumultos de gâtul ei):* O, numai de-am

putea!

DOAMNA SOLNESS *(degajându-se cu blândețe):* Aşa... Fii bună... Iată-l că vine, doctore. Trebuie să-ți vorbesc.

DOCTORUL HERDAL: Despre el?

DOAMNA SOLNESS: Da, sigur că despre el. Să intrăm.

(Doamna Solness şi doctorul intră în casă; în clipa următoare, constructorul Solness urcă scara, venind din grădină. Chipul Hildei ia o expresie gravă.)

SOLNESS *(aruncând priviri fugare spre uşa care se închide cu precauție pe dinăuntru):* Ai observat, Hilde? De îndată ce vin, ea pleacă...

HILDE: Am observat că de îndată ce apari, o faci să plece.

SOLNESS: Se poate... Dar nu pot schimba nimic... *(Uitându-se atent la ea.)* Ți-e frig, Hilde? Am impresia că ai înghețat...

HILDE: Da... am ieşit chiar acum dintr-un cavou...

SOLNESS: Ce vrei să spui?

HILDE: Că mă trec fiori reci din creştet până-n tălpi, domnule constructor.

SOLNESS *(încet):* Cred că înțeleg...

HILDE: Ce cauți acum aici?

SOLNESS: De-acolo, de jos, te-am văzut pe dumneata.

HILDE: Dar desigur că şi pe doamna Solness!

SOLNESS: Ştiam că va pleca de îndată ce voi sosi.

HILDE: Şi suferi chiar atât de mult că fuge de dumneata?

SOLNESS: Într-o anumită măsură, e chiar o uşurare pentru min e.

HILDE: De a nu o avea mereu în fața ochilor?

SOLNESS: Da.

HILDE: Ca să nu trebuie să asişti mereu la suferința ei... pentru că şi-a pierdut copiii?

SOLNESS: Da, mai ales pentru asta... dar şi pentru altele... *(În vremea asta, Hilde trece de partea cealaltă a verandei, ținând mâinile la spate, se aşază lângă balustradă şi se*

uită spre grădină. După o mică pauză.) Ați stat mult de vorbă împreună? *(Hilde, nemişcată, nu răspunde.)* Întreb: mult... de vorbă? *(Hilde continuă să tacă.)* Şi despre ce ți-a vorbit, Hilde? *(Hilde tace.)* Biata Aline! Desigur, despre copii... *(Hilde pare scuturată de o tresărire nervoasă, apoi dă din cap repede de câteva ori.)* Nu va putea niciodată... Cât va trăi, nu va putea uita nicio clipă... *(Apropiindu-se.)* Iar stai ca o stană. Aşa stăteai şi aseară... Ca o stană...

HILDE *(întorcându-se şi privindu-l cu ochi mari, serioşi):* Vreau să plec.

SOLNESS *(tăios):* Să pleci?

HILDE: Da.

SOLNESS: Nu, nu-ți dau voie!

HILDE: Ce să mai caut acum, aici?

SOLNESS: E destul să fii aici, Hilde!...

HILDE *(măsurându-l din ochi):* N-ar fi rău... Dar n-am şti unde să ne oprim...

SOLNESS *(pe gânduri):* Cu-atât mai bine, cu-atât mai bine!

HILDE *(cu violență): Nu* pot pricinui rău unui om pe care-l cunosc! Pot să iau ceva care-i aparține...

SOLNESS: Cine-ți cere să faci asta?

HILDE *(continuând):* ...unui străin, da. Asta-i cu totul altceva. Cuiva pe care nu l-am văzut niciodată în viața mea. Dar nu unuia de care m-am apropiat! Nu, nu! Vai, nu!

SOLNESS: Dar nici n-am spus asta.

HILDE: Domnule constructor, ştii desigur foarte bine cum ar decurge totul... De aceea şi plec.

SOLNESS: Şi eu, eu ce voi deveni când nu vei mai fi aici? Pentru ce voi trăi de-acum înainte?

HILDE *(cu o expresie nehotărâtă în ochi):* Nu, pentru dumneata nu-i o problemă, în niciun caz... Ai doar îndatoriri față de ea. Trăieşte pentru aceste îndatoriri!

SOLNESS: Prea târziu. Acele forțe... acei... acei...

HILDE: ... demoni...

SOLNESS: Da, demoni! Şi cel din mine. Ei i-au stors toată

seva, toată viața, tot sângele ei. *(Râzând desperat.)* Da, pentru fericirea mea am făcut-o. Da, da! *(Cu emoție intensă.)* Şi ea e moartă, din pricina mea. Iar eu sunt un viu, înlănțuit de o moartă. *(Cu o frică nebunească.)* Eu, eu, care nu pot trăi o viață lipsită de bucurii.

HILDE *(înconjoară masa şi se aşază pe bancă, cu coatele pe masaşi capul sprijinit în mâini. Apoi stă şi se uită un timp la el.):* Ce te gândeşti să construieşti de-aci înainte?

SOLNESS *(clătinând din cap):* Nu cred să mai urmeze mare lucru.

HILDE: Nu vor fi cămine din acelea confortabile, fericite pentru tați, pentru mame şi droaie de copii?

SOLNESS: Tare-aş mai dori să ştiu dacă vor mai fi necesare asemenea lucruri în viitor.

HILDE: Bietul constructor! Care în toți aceşti ani şi-a pus viața în joc numai pentru asta...

SOLNESS: Da, poți s-o mai spui odată, Hilde.

HILDE *(cu o izbucnire):* O! Mi se pare atât de stupid, atât de stupid totul!

SOLNESS: Care totul?

HILDE: Că omul nu îndrăzneşte să-şi ia cu propriile lui mâini propria lui fericire. Să şi-o ia şi s-o țină zdravăn, pentru propria lui viață. Numai fiindcă-i stă în cale unu' pe care-l cunoaşte.

SOLNESS: Unu' pe Ungă care trecând, nici n-ai dreptul să i-o iei înainte.

HILDE: Aş vrea să ştiu în fond, dacă într-adevăr n-ai avea dreptul? Şi cu toate astea... Oh! Dacă-aş putea dormi... dormi... Să uit toată povestea asta. *(Culcă brațele pe masă, şi-şi lasă obrazul stâng pe mână, închizând ochii.)*

SOLNESS *(întoarce fotoliul şi se aşază la masă):* Hilde, ai avut o viață bună, fericită... ai avut ceea ce se cheamă un cămin, acasă la tatăl dumitale?

HILDE *(nemişcată, răspunde parcă ar fi pe jumătate adormită):* Aveam numai o colivie.

SOLNESS: Şi nu vrei de loc să te mai întorci acolo?

HILDE *(acelaşi joc):* Păsările de pădure nu vor niciodată să stea în colivie.

SOLNESS: Ci mai degrabă să vâneze în libertate.

HILDE: Mai ales păsările de pradă… vânează…

SOLNESS *(lăsând privirea să se odihnească asupra ei):* Dar cel care poartă în el îndărătnicia… unui viking…

HILDE *(cu vocea ei obişnuită, deschide ochii, dar nu se mişcă):* Spune mai departe! Spune îndată!

SOLNESS: O conştiinţă robustă…

HILDE *(îşi îndreaptă trupul, ochii ei au din nou expresia aceea veselă şi strălucitoare):* Ştiu, acum ştiu ce vei începe să construieşti foarte curând!

SOLNESS: Atunci ştii mai multe decât mine, Hilde.

HILDE: O, domnule constructor! Eşti atât de prost…

SOLNESS: Şi care va fi viitoarea mea construcţie?

HILDE *(dând din nou din cap):* Castelul!

SOLNESS: Ce fel de castel?

HILDE: Castelul meu, bineînţeles! Nu ţi-ai închipuit că despre el e vorba?

SOLNESS: Acum vrei şi un castel?

HILDE: Nu-mi datorezi o împărăţie? Dacă mi-e permis să întreb…

SOLNESS: Dumneata spui că da…

HILDE: Ei bine, va să zică dumneata îmi datorezi o împărăţie; atunci nici vorbă că unei împărăţii, cred eu, i se cuvine şi un castel…

SOLNESS *(din ce în ce mai animat):* Da, cam aşa se obişnuieşte…

HILDE; Bine. Atunci construieşte-mi-l de îndată!

SOLNESS *(râzând):* Chiar aşa, imediat, la comandă?

HILDE: Da, da! Fiindcă au trecut cei zece ani şi nu vreau să mai aştept! Haide, fă o dată să apară castelul, domnule constructor!

SOLNESS: Nu e o glumă să-ţi fie cineva dator ceva, Hilde.

HILDE: La asta trebuia să te gândeşti mai demult. Acum e prea târziu. Aşa încât *(bătând darabana pe masă)*…

castelul pe masă! Castelul meu! Vreau să-l am numaidecât.

SOLNESS *(devenind serios, se apleacă sprijinindu-se cu brațele pe masă, apropiindu-se astfel de ea):* Şi cum te-ai gândit să arate castelul, Hilde?

HILDE *(Privirile ei se încețoşează cu încetul; priveşte fix parcă înlăuntrul ei. Apoi, încet.):* Castelul meu trebuie să fie aşezat undeva, sus de tot. Foarte sus... trebuie să se afle. Şi să aibă priveliştea liberă din toate părțile. Ca să mă pot uita până departe, departe împrejur, peste tot ținutul.

SOLNESS: Şi trebuie să aibă şi un turn înalt?

HILDE: Un turn extraordinar de înalt. Şi sus, în vârful turnului, să fie un balcon. Sus, acolo vreau să stau...

SOLNESS *(ducând involuntar mina la frunte):* Şi-ți va plăcea în adevăr să stai atât de amețitor de sus?...

HILDE; Da, acolo, acolo sus vreau să stau şi să mă uit la ceilalți, la cei care construiesc biserici. Şi case, cămine pentru tați, pentru mame şi pentru droaiele de copii. Şi dumneata ar trebui să vii acolo şi să priveşti...

SOLNESS *(înăbuşit):* I se va îngădui constructorului să urce până acolo, sus, la prințesă?

HILDE: Dacă domnul constructor va voi...

SOLNESS *(cu voce scăzută):* Aşa cred, constructorul va veni...

HILDE *(dă din cap):* Vine el, constructorul!

SOLNESS: Dar după aceea nu va mai construi nimic, niciodată, bietul constructor.

HILDE *(vioaie):* Ba da, o vom face împreună, amândoi! Şi vom construi lucrul cel mai minunat din lume — minunea minunilor din lumea întreagă.

SOLNESS *(încordat):* Spune, Hilde, ce anume?

HILDE *(se uită surâzătoare la el, țuguie buzele şi-i vorbeşte ca unui copil):* Constructorii ăştia... ştii... sunt nişte oameni tare, tare prostănaci... Chiar foarte... ştii?

SOLNESS: Da, cu siguranță că sunt nişte nătărăi. Dar

spune-mi care-i lucrul acela minunat, minunea minunilor din lumea întreagă, pe care noi doi îl vom clădi?

HILDE *(tace, apoi cu o expresie nehotărâtă în priviri):* Un castel înalt, un castel al visurilor…

SOLNESS: Un castel al visurilor?

HILDE *(aprobând din cap):* Da… ştii ce este un asemenea castel?

SOLNESS: Cel mai minunat lucru din lume, aşa spuneai…

HILDE *(ridicându-se brusc şi făcând cu mâna un gest de respingere):* Da, da, sigur! Un castel al visurilor e un loc în care te poţi adăposti cu uşurinţă. Şi care-i comod şi uşor de construit *(se uită ironic la el)* mai ales pentru constructorii cu… o conştiinţă care ameţeşte…

SOLNESS *(ridicându-se):* Începând de mâine vom construi împreună, Hilde…

HILDE *(cu un surâs pe jumătate neîncrezător):* Un castel al visurilor…

SOLNESS: Cu un zid de temelie adevărat?

(Intră Ragnar Brovik, venind din casă. Duce o coroană mare din frunziş verde, împodobită cu flori şi panglici de mătase.)

HILDE *(cu o izbucnire de bucurie):* Coroana! O să fie nemaipomenit de frumos!

SOLNESS *(mirat):* Dumneata vii cu coroana, Ragnar?

RAGNAR: Îi făgăduisem şefului de şantier.

SOLNESS *(uşurat):* Deci, îi merge mai bine tatălui dumitale.

RAGNAR: Nu.

SOLNESS: Nu l-a înviorat ceea ce am scris eu?

RAGNAR: A fost prea târziu.

SOLNESS: Prea târziu?

RAGNAR: Când a venit Kaja cu desenele, nu mai era conştient. Suferise un atac.

SOLNESS: Atunci întoarce-te acasă, lângă el. Du-te de vezi

de tatăl dumitale.

RAGNAR: Nu mai are nevoie de mine.

SOLNESS: Dar dumneata nu simți nevoia să stai lângă el?

RAGNAR: Este ea, acolo...

SOLNESS *(nesigur):* Kaja?

RAGNAR *(privindu-l întunecat):* Kaja, fireşte...

SOLNESS: Du-te acasă, Ragnar, rămâi lângă el şi lângă ea. Dă-mi mie coroana.

RAGNAR *(reținându-şi un surâs batjocoritor):* Nu cumva vreți chiar dumneavoastră personal s-o...?

SOLNESS: În orice caz, eu o voi duce acolo... *(Îi ia coroana.)* Aşa că du-te acasă. Nu mai avem nevoie de dumneata azi.

RAGNAR: Ştiu că nu mai vă sunt necesar de-acum înainte. Dar azi rămân.

SOLNESS: În sfârşit, dacă ții cu tot dinadinsul, rămâi!

HILDE *(stând lângă balustradă):* Domnule constructor, de aici vă voi privi.

SOLNESS: Pe mine?

HILDE: Va fi extraordinar de pasionant.

SOLNESS *(înăbuşit):* Despre asta vom vorbi mai târziu, Hilde. *(Coboară treptele pur tind coroana şi iese prin grădină.)*

HILDE *(se uită după el, apoi întorcându-se către Ragnar):* Mi se pare că i-ai fi putut spune măcar câteva cuvinte de mulțumire...

RAGNAR: Eu, să-i mulțumesc? Să-i mulțumesc, eu lui?

HILDE: Bineînțeles, ar trebui s-o faci...

RAGNAR: Mai degrabă dumneavoastră ar trebui să vă mulțumesc...

HILDE: Cum poți spune una ca asta?

RAGNAR *(fără a-i răspunde):* Dar aveți grijă de dumneavoastră, domnişoară... Fiindcă dumneavoastră încă nu-l cunoaşteți bine.

HILDE *(cu căldură):* O, eu, eu îl cunosc cel mai bine.

RAGNAR *(râzând cu amărăciune):* Să-i mulțumesc pentru

că m-a ținut sub călcâiul lui ani de zile? Să-i mulțumesc pentru că a făcut tot ce i-a stat în putință ca tatăl meu să ajungă să se îndoiască de mine? Ca eu însumi să mă îndoiesc de mine? Şi totul numai pentru ea...

HILDE *(intuind ceva):* Pentru ea? Spune-mi totul, îndată!

RAGNAR: Pentru ca s-o poată păstra aici, pe lângă el.

HILDE *(cu o săritură spre el):* Domnişoara de la birou!

RAGNAR: Da.

HILDE *(amenințând, cu pumnii strânşi):* Nu-i adevărat! Minți, minți!

RAGNAR: Nici eu n-am vrut s-o cred până azi, când ea singură mi-a mărturisit-o.

HILDE *(ca scoasă din fire):* Şi ce-a spus? Vreau să ştiu! Acum, imediat!

RAGNAR: Că a pus stăpânire pe toate gândurile ei. Pe tot ceea ce este ea. Spune că nu va mai putea niciodată să se smulgă de lângă el... Vrea să fie oriunde se află el.

HILDE *(cu ochi scăpărători):* Nu i se va îngădui!

RAGNAR *(parcă cercetând-o):* Cine nu-i va îngădui?

HILDE: Nici el!

RAGNAR: Fără îndoială că nu... Acum pricep totul atât de bine... De-aici înainte, i-ar deveni o povară...

HILDE: Dacă poți spune una ca asta, înseamnă că nu înțelegi nimic! Dar nu, eu îți voi spune de ce voia s-o țină aici.

RAGNAR: Ei, de ce?

HILDE: Pentru a te putea păstra pe dumneata.

RAGNAR: V-a spus el asta?

HILDE: Nu, dar aşa este! Trebuie să fie aşa! *(Sălbatic.)* Vreau eu, eu vreau să fie aşa!

RAGNAR: Şi de aceea, de îndată ce ați venit dumneavoastră s-a şi grăbit să o concedieze?

HILDE: Pe dumneata, pe dumneata te-a concediat. Ce, crezi că-i pasă lui de o „domnişoară” care e o străină pentru el?

RAGNAR *(pe gânduri):* Oare în tot acest timp să-i fi fost

teamă de mine?

HILDE: Teamă? Lui? Lui, teamă? N-^ar trebui să fii chiar atât de încrezut!

RAGNAR: O! Trebuie să-şi fi dat de mult seama că sunt şi eu bun la ceva. De altminteri, fricos, vedeți dumneavoastră este sigur, nu numai dintr-un anumit punct de vedere…

HILDE: El? Fricos? Cauți să-mi bagi în cap fel de fel de…

RAGNAR: Da, într-un fel îi este frică. Lui, marelui constructor! Să-şi construiască fericirea vieții, răpindu-le altora fericirea vieții… aşa cum a făcut-o cu tata şi cu mine — de asta nu-i e frică. Dar să te urci pe o biată schelă… vedeți, asta… pentru nimic în lume n-ar face-o…

HILDE: O, dacă l-ai fi văzut aşa cum l-am văzut eu odată, suind sus de tot… amețitor de sus…

RAGNAR: L-ați văzut dumneavoastră?!

HILDE: Da, crede-mă, l-am văzut. Mândru! Liber! Stătea! Şi pe morişca de vânt a turnului, agăța coroana…

RAGNAR: Ştiu, a avut curajul s-o facă o singură dată în viață. O singură dată! Noi, cei tineri, am vorbit deseori despre asta. Dar nicio putere din lume nu l-ar mai putea convinge s-o mai facă o dată.

HILDE: Azi o va face din nou!

RAGNAR *(batjocoritor):* S-o credeți dumneavoastră!

HILDE: Vom vedea!

RAGNAR: Nici eu şi nici dumneavoastră nu-l vom mai vedea… acolo sus… Niciodată… Niciodată!

HILDE *(năvalnic):* Eu vreau să-l văd! Vreau, şi trebuie să-l văd.

RAGNAR: Dar el n-o va face. Sigur, nu îndrăzneşte. E cam multă slăbiciune în acest mare şi puternic constructor, care totuşi suferă de amețeli.

DOAMNA SOLNESS *(iese din casă pe verandă, apoi se uită împrejur):* Nu-i aici? Unde s-a dus?

RAGNAR: Domnul constructor este acolo, jos, cu

muncitorii.

HILDE: A plecat cu coroana.

DOAMNA SOLNESS *(speriată):* Cu coroana? O, Doamne! O, Doamne! Brovik, trebuie să te duci... la el. Ai grijă, nu cumva să se urce tocmai el pe schelă...

RAGNAR: Să-i spun că vreți să-i vorbiți?

DOAMNA SOLNESS: Da, da, dragul meu, spune-i aşa... Nu, nu, nu-i spune că eu vreau... Spune-i mai bine că este cineva aici... Şi că ar fi bine să vie numaidecât sus.

RAGNAR: Aşa voi face... *(Coboară scara şi iese prin grădină.)*

DOAMNA SOLNESS: O, domnişoară Wangel, nu-ți poți închipui cât mă tem pentru el.

HILDE: Dar nu văd ce este atât de înspăimântător!...

DOAMNA SOLNESS: Cum, nu-ți dai seama? E destul numai să mă gândesc că ar fi în stare s-o ia în serios, să se urce cu adevărat pe schelă...

HILDE *(încordată):* Şi credeți chiar că o va face?

DOAMNA SOLNESS: Nu se ştie niciodată ce-i poate trece prin minte. Ar fi în stare de orice.

HILDE: Aha, credeți poate şi dumneavoastră că nu-i chiar în toate mințile...

DOAMNA SOLNESS: Da, nu prea mai ştiu ce să cred despre el... Doctorul mi-a povestit atâtea acum, fel de fel de lucruri pe care le-am pus în legătură cu altele, auzite chiar din gura lui Halvard...

DOCTORUL HERDAL *(scoțând capul pe uşă):* Nu ştiți? Se întoarce curând?

DOAMNA SOLNESS: Da, da, cred că da. În tot cazul, i s-a trimis vorbă să vină.

DOCTORUL HERDAL *(apropiindu-se):* Ar trebui să intrați în casă, doamnă.

DOAMNA SOLNESS: Nu, nu. Vreau să rămân aici, afară, să-l aştept pe Halvard.

DOCTORUL HERDAL: Da, dar au venit câteva doamne în vizită la dumneavoastră.

DOAMNA SOLNESS: Oi, asta îmi mai lipsea! Tocmai acum!

DOCTORUL HERDAL: Sunt câteva care spun că vor neapărat să asiste la serbare.

DOAMNA SOLNESS: Da, da, atunci trebuie totuşi să mă duc. E doar datoria mea.

HILDE: Nu le puteți ruga să plece?

DOAMNA SOLNESS: Nu, imposibil! Din moment ce au venit până aici, e datoria mea să le primesc. Dar rămâi dumneata, să-l întâmpini când va veni.

DOCTORUL HERDAL: Şi faceți tot posibilul să-l opriți aici cât mai mult... Țineți-l de vorbă.

DOAMNA SOLNESS: Da, te rog şi eu, dragă domnişoară Wangel, fă tot ce poți şi reține-l...

HILDE: N-ar fi mai potrivit s-o faceți chiar dumneavoastră?

DOAMNA SOLNESS: Ba da, Doamne, Dumnezeule, ar fi datoria mea. Dar când ai atâtea alte îndatoriri, în stânga şi în dreapta... Şi când...

DOCTORUL HERDAL *(uitându-se spre grădină):* Vine!

DOAMNA SOLNESS: Şi tocmai acum trebuie să intru în casă...

DOCTORUL HERDAL: Nu-i spuneți că sunt aici.

HILDE: Bineînțeles că nu! O să găsesc eu un alt subiect de conversație cu domnul constructor.

DOAMNA SOLNESS: Şi ține-l de vorbă... Cred că nimeni n-o poate face atât de bine ca dumneata...

(Doamna Solness şi doctorul Herdal intră în casă. Hilde rămâne mai departe pe terasă; constructorul Solness urcă treptele venind din grădină.)

SOLNESS: Mi s-a spus că mă aşteaptă cineva aici, care vrea să-mi vorbească...

HILDE: Da, domnule constructor. Eu!

SOLNESS: A, dumneata erai, Hilde. Mi-era frică să nu fie Aline ori doctorul.

HILDE: Se pare că sunteți, în general, un om stăpânit de

frică.

SOLNESS: Serios? Crezi într-adevăr?

HILDE: Se spune, de pildă, că vă este frică să vă cățărați sus, pe schele.

SOLNESS: E, asta-i cu totul altceva.

HILDE: Deci, vă este totuşi frică?

SOLNESS: Da, mi-e frică.

HILDE: Să nu cădeți şi să vă frângeți gâtul?

SOLNESS: Nu, nu de asta mi-e, frică.

HILDE: Atunci de ce?

SOLNESS: Mă tem de revanşă.

HILDE: De revanşă? Nu înțeleg.

SOLNESS: Aşează-te, vreau să-ți povestesc ceva.

HILDE: Haide, povesteşte-mi! Te ascult! *(Se aşează pe un taburet lângă balustradă şi îl priceşte cu o expresie plină de aşteptare.)*

SOLNESS *(aruncându-şi pălăria pe masă):* Ştii, desigur, cu ce mi-am început meseria mea de constructor. Am clădit biserici.

HILDE *(dă din cap):* Ştiu foarte bine.

SOLNESS: Fiindcă, vezi dumneata, eu am fost un băiat de la țară, dintr-o familie de oameni evlavioşi. Şi de aceea mi se părea că nu poate fi ceva mai înălțător decât să clădeşti biserici.

HILDE: Da.

SOLNESS: Şi îndrăznesc să spun că am construit toate acele biserici... bisericile acelea mici şi sărăcăcioase... da, le-am construit cu un sentiment atât de fierbinte, de curat, de cinstit, încât...

HILDE: Încât?

SOLNESS Da... Încât mi se părea că *el* ar trebui să fie mulțumit de mine.

HILDE: El? Care el?

SOLNESS: El, cel căruia îi erau închinate bisericile. Cel căruia trebuiau să-i slujească drept cinstire şi prețuire.

HILDE: A! Aşa-i! Dar eşti chiar atât de sigur că „într-

adevăr, el nu, era... cum să spun... mulțumit de dumneata?

SOLNESS *(batjocoritor):* El, mulțumit de mine? Dar cum poți măcar crede una ca asta, Hilde! El, care i-a îngăduit demonului din mine să cotrobăie în sufletul-meu cât i-a plăcut! El, care le-a poruncit să stea zi şi noapte pregătiți să mă slujească. Să mă slujească, să mă slujească... tuturor celorlalți... tuturor celorlalți...

HILDE: ... demoni.

SOLNESS: Da, de un fel sau de altul. O, da, mi-a fost dat destul să simt că nu era mulțumit de mine. *(În taină.)* Vezi, de fapt, de aceea a lăsat să ardă vechea casă.

HILDE: Să fi fost de aceea?

SOLNESS: Da, nu înțelegi? El a vrut să-mi ofere în felul ăsta prilejul de a deveni ultraaestru adevărat în meseria mea pentru că astfel să-l, pot slăvi construind cât mai multe biserici umile. La început n-am priceput unde vrea să ajungă. Dar apoi, aşa deodată, m-am luminat.

HILDE: Când a fost asta?

SOLNESS: A fost atunci când am construit turnul bisericii de la Lysanger.

HILDE: Mi-am închipuit...

SOLNESS: Fiindcă, vezi dumneata, Hilde, acolo, sus, singur, în locul acela îndepărtat acolo am-stat şi am putut să-mi adun toate gândurile... Am meditat... Şi-atunci am înțeles limpede, limpede de tot pentru ce *el* mi-a luat cei doi băieți ai mei. Da, a făcut-o pentru ca să nu mai am nimic altceva de care să fiu legat. Să nu fiu legat — înțelegi? — nici de dragoste, nici de fericire... înțelegi? Eu nu trebuia să fiu decât un constructor. Altceva nimic, decât să construiesc pentru el. *(Râde.)* Dar, fireşte, nu s-a întâmplat de loc aşa...

HILDE: Şi ce-ai făcut atunci?

SOLNESS: Mai întâi m-am cercetat, m-am cercetat pe mine însumi.

HILDE: Şi apoi?

SOLNESS: Apoi am făcut imposibilul. Eu, întocmai ca el.

HILDE: Imposibilul?

SOLNESS: Da... până atunci, nu mă încumetasem... Ştiam că nu voi putea să mă urc până acolo, sus de tot, singur... Să stau acolo, în văzduh, singur şi liber... în ziua aceea am reuşit.

HILDB *(sărind în sus):* Da, ai reuşit!

SOLNBSS: Şi când mă aflam acolo, sus, sus de tot, în vârf, şi atârnam coroana deasupra moriştei de vânt a turnului, atunci i-am spus: „Ascultă acum, tu cel atotputernic! De azi înainte vreau şi eu să fiu un constructor liber! Liber pe tărâmul meu, aşa cum eşti şi tu pe al tău. Nu mai vreau să construiesc de-aci înainte niciodată biserici pentru tine. Numai case, cămine pentru oameni."

HILDE *(cu ochi mari, strălucitori):* Acesta a fost cântecul pe care l-am auzit străbătând văzduhul!

SOLNBSS: Dar mai târziu i-a venit lui apa la moară.

HILDE: Nu-nțeleg... Ce vrei să spui?

SOLNESS *(privind-o descurajat):* Toată povestea asta: să clădeşti, să construieşti case, cămine pentru oameni, nu face nicio para, Hilde.

HILDE: Dumneata spui asta? Şi tocmai acum?

SOLNESS: Da, fiindcă acum mi-am dat seama. Oamenilor nu le sunt strict necesare aceste cămine pentru a fi fericiți! Şi nici eu pentru a fi fericit n-aş fi avut nevoie de un astfel de cămin. Presupunând că aş fi avut în adevăr unul1. *(Cu râs înăbuşit, amar.)* Vezi, asta-i concluzia la care am ajuns, oricât de departe... oricât de departe aş privi în trecut. De fapt, n-am construit nimic, şi nici n-am sacrificat-nimic pentru a putea construi. Totul laolaltă nu înseamnă nimic.

HILDE: Şi nici de-aci înainte nu vrei să mai construieşti niciodată altceva... Ceva nou?

SOLNESS: Asta e treaba, tocmai acum vreau să încep!

HILDE: Ce? Ce să începi? Spune-mi, spune-mi îndată!

SOLNESS: Acel unic lucru care, cred eu, ar putea adăposti fericirea omenească, asta vreau să construiesc acum.

HILDE *(privindu-l drept în ochi):* Domnule constructor, vrei să spui… castelul nostru!

SOLNESS: Da, castelul…

HILDE Mă tem că vei ameţi încă înainte de a ajunge la jumătatea drumului.

SOLNESS Nu, dacă voi putea merge mână în mână cu dumneata, Hilde.

HILDE *(cu o tresărire de supărare stăpânită):* Numai eu mine? Nu vor mai fi şi alţii care să ne urmeze?

SOLNESS: Şi care ar fi acei alţii?

HILDE: De exemplu, acea Kaja, domnişoara de la birou. Sărmana, n-ai vrea s-o iei şi pe ea?

SOLNESS: Aha! Am înţeles! Aline ţi-a spus mai ştiu eu ce despre Kaja, când aţi stat aici de vorbă, probabil.

HILDE: Este sau nu adevărat?

SOLNESS *(cu violenţă):* Nu-ţi răspund la o întrebare ca asta. Trebuie să ai în mine încredere totală, în totul şi în toate.

HILDE: Timp de zece ani am crezut deplin în dumneata şi nimic nu mi-ar fi putut clinti această încredere deplină, totală…

SOLNESS: Trebuie să continui să crezi în mine!

HILDE: Da… dacă te voi vedea din nou sus, sus de tot, singur şi liber…

SOLNESS *(cu greutate):* O, Hilde, la o faptă ca asta nu te încumeţi în fiecare zi.

HILDE *(cu pasiune):* Dar vreau eu! *(Tremurând.)* Numai o singură dată, domnule constructor! Pentru ultima dată…

SOLNESS *(stă şi se uită adânc la ea):* Şi dacă voi încerca-o, Hilde, vreau, de acolo sus, să stau şi să-i vorbesc lui, ca atunci când i-am vorbit ultima oară.

HILDE *(cu o încordare crescândă):* Ce vrei să-i spui?

SOLNESS: Vreau să-i spun: „Ascultă-mă, tu, atotputernice stăpâne, judecă-mă aşa cum crezi că trebuie să fiu

judecat. Dar de azi înainte vreau să construiesc numai ceea ce socotesc eu că este mai frumos din tot ce poate fi pe lume...”

HILDE *(transportată):* Da... da... da!

SOLNBSS: „Şi voi construi împreună cu o prinţesă pe care eu o...”

HILDE: Da, spune-i asta! Spune-i asta!

SOLNESS: Da! Şi-i voi mai spune: „Acum voi coborî, şi o voi cuprinde în braţe, şi-o voi săruta".

HILDE: De multe ori!! Spune-i-o!

SOLNESS: De multe, multe ori o să-i spun.

HILDE: Şi, apoi?

SOLNESS: Voi flutura în vânt pălăria mea, voi coborî pe pământ şi voi face aşa cum i-am spus.

HILDE *(cu braţele întinse):* Acum te văd din nou ca atunci, când plutea cântecul în văzduh!

SOLNESS *(privind-o cu capul plecat):* Cum ai izbutit să fii ceea ce eşti, Hilde?

HILDE: Cum m-ai făcut să devin aşa cum sunt?

SOLNESS *(scurt şi hotărât):* Prinţesa îşi va avea castelul ei!

HILDE *(exuberantă de fericire, bate din palme):* Constructorul meu! Castelul meu minunat! Castelul nostru!...

SOLNESS: Cu zid de temelie...

(Pe stradă s-a adunat o mulţime de oameni care abia încep să se zărească, neclar încă, printre arbori. O fanfară se aude departe, În spatele casei celei noi. Doamna Solness, cu o eşarfă de blană În jurul gâtu-lui, doctorul Herdal, cu şalul ei alb pe mină precum şi câteva doamne, ies pe terasă. În acelaşi timp, Ragnar Brovik vine din grădină.)

DOAMNA SOLNESS *(către Ragnar):* Va fi şi muzică?

RAGNAR: Da. Cântă fanfara muncitorilor. *(Către Solness.)* Şeful de şantier spune că-i gata să se urce cu coroana.

SOLNESS *(luându-şi pălăria):* Bine. Mă duc şi eu acolo.

DOAMNA SOLNESS *(cu teamă):* Ce vrei să faci acolo, Halvard?

SOLNESS *(scurt):* Trebuie să fiu în mijlocul lor…

DOAMNA SOLNESS: Dar vei rămâne jos, Halvard! Nu te vei urca… Vei rămâne jos, nu-i aşa?

SOLNESS: Ca de atâtea alte ori… *(Coboară scara şi se duce prin grădină.)*

DOAMNA SOLNESS *(strigă după el, aplecându-se peste balustradă):* Dar, te rog, vorbeşte neapărat cu omul care se va urca sus, pe schelă, spune-i să fie cu mare atenție. Promite-mi că ai să-i spui, Halvard.

DOCTORUL HERDAL *(către doamna Solness):* Vedeți că am avut dreptate? Nici nu se mai gândeşte la nebunia aceea!

DOAMNA SOLNESS: Parcă mi s-a luat o piatră de pe inimă! în două rânduri s-a întâmplat să cadă omul care s-a suit până sus, să pună coroana. Şi amândoi au murit pe loc. *(Către Hilde.)* Vă mulțumesc, domnişoară Wangel, că v-ați priceput atât de bine să-l faceți să renunțe. Eu n-aş fi putut avea niciodată atâta influență asupra lui.

DOCTORUL HERDAL *(vesel):* Da, da, domnişoară Wangel, vă pricepeți foarte bine să țineți din scurt pe cineva, atunci când vreți cu adevărat!

(Doamna Solness şi doctorul Herdal se îndreaptă spre doamnele care stau în apropierea scării. Hilde rămâne în picioare Ungă balustradă, în prim plan. Ragnar se apropie de ea.)

RAGNAR *(reținându-şi râsul, vorbind încet):* Domnişoară, îi vedeți pe toți acei tineri, acolo, jos, în stradă?

HILDE: Da.

RAGNAR: Sunt colegi ai mei care au venit să-l vadă pe meşter.

HILDE: Şi de ce vor să-l vadă?

RAGNAR: Vor să-l vadă neîndrăznind să se urce pe propria lui casă.

HILDE: Nu mai spune... asta vor să vadă băieții?

RAGNAR *(batjocoritor şi cu amărăciune):* El ne-a ținut la fund atâta vreme. Nu ne-a lăsat să urcăm! Şi acum vrem să-l vedem şi noi cum, liniştit şi din propria lui dorință, nu mai urcă nici el.

HILDE: Nu, asta nu veți avea prilejul să vedeți... De data asta, nu.

RAGNAR *(surâzând):* Aşa? Şi, după părerea dumneavoastră, unde-l vom vedea?

HILDE: Sus, sus de tot, pe morişca de vânt, acolo îl veți putea vedea!

RAGNAR *(râzând):* El? Asta s-o credeți dumneavoastră!

HILDE: El vrea să ajungă sus, sus de tot. Aşa că-l veți vedea acolo.

RAGNAR: Da, vrea, asta da! Sunt gata să cred! Dar pur şi simplu nu va putea! Cu mult, cu mult încă înainte de a ajunge la jumătatea drumului, va începe totul, totul să se învârtească în jurul lui şi va fi nevoit să se târască pe brânci până jos!

DOCTORUL HERDAL *(arătând într-acolo):* Priviți! Şeful şantierului urcă scările.

DOAMNA SOLNESS: Şi duce coroana! Ah! Numai de-ar fi prudent...

RAGNAR *(priveşte cu atenție fără să-i vină a crede şi strigă):* Dar nu-i şeful şantierului, e...

HILDE *(izbucnind cu entuziasm):* E însuşi constructorul.

DOAMNA SOLNESS *(țipând înspăimântată):* Da, el este, Halvard! O, Doamne, Dumnezeule, Halvard, Halvard!

DOCTORUL HERDAL: Sst! Nu-l strigați!...

DOAMNA SOLNESS *(aproape ieşită din minți):* Vreau să mă duc la el! Să-l conving să se coboare îndată!

DOCTORUL HERDAL *(reținând-o):* Stați aşa... nemişcați cu toții! Să nu mişte nimeni! Niciun zgomot!...

HILDE *(nemişcată, urmărindu-l cu privirea pe Solness):* Urcă şi tot urcă. Tot mai sus! Tot mai sus! Priviți! Priviți-l!

RAGNAR *(cu respirația tăiată):* Acum va fi nevoit să se

întoarcă din drum. Altfel nu-i chip...

HILDE: Urcă şi tot urcă. În curând va fi sus, în vârful turnului.

DOAMNA SOLNESS: Mă sfârşesc de frică. Nu mai pot suporta să privesc...

DOCTORUL HERDAL: Atunci nu-l mai priviţi. Nu vă mai uitaţi la el.

HILDE: Acum se află pe scândura cea mai de sus! Sus de tot!

DOCTORUL HERDAL: Nimeni să nu se mişte! Auziţi!

HILDE *(cu bucurie şi entuziasm lăuntric):* În sfârşit! În sfârşit! Acum îl văd din nou, mare şi liber!

RAGNAR *(aproape fără grai):* Dar asta este... ceva...

HILDE: Aşa l-am văzut, aşa l-am avut înaintea ochilor în toţi aceşti zece ani. Cât de sigur de sine stă acolo sus. Teribil de pasionant să-l priveşti! Acum atârnă coroana în vârful turnului...

RAGNAR: E de necrezut... Mi se părea cu totul imposibil...

HILDE: Da, chiar şi este imposibil ceea ce face el acum! *(Cu o expresie imprecisă în ochi.)* Spuneţi, nu mai zăriţi pe încă cineva acolo sus, alături de el?

RAGNAR: Nu-i nimeni... E singur.

HILDE: Ba da, mai este cineva... Cineva cu care se ceartă.

RAGNAR: Vă înşelaţi.

HILDE: Şi nici cântecul care pluteşte în văzduh nu-l auziţi?

RAGNAR: Trebuie să fie vântul care mişcă vârfurile copacilor.

HILDE: Eu aud cântecul! Un cântec puternic! *(Strigă cu o bucurie şi un entuziasm nebun.)* Priviţi, priviţi! Acum vântură pălăria! Salută! Ah! Răspundeţi-i la salut! Pentru că acum şi-a îndeplinit menirea. *(Smulge şalul alb de pe braţul doctorului Herdal, face semne cu el şi strigă privind în sus.)* Uraa, constructore Solness!

DOCTORUL HERDAL: Isprăviţi! Isprăviţi! Pentru numele lui Dumnezeu!

(Doamnele de pe terasă agită batistele. De jos, din stradă, pornesc urate. Deodată amuţesc şi mulţimea izbucneşte în ţipete de groază. Printre pomi, imprecis, se zăreşte năruindu-se un trup omenesc, scânduri şi bucăţi de lemn.)

DOAMNA SOLNESS şi DOAMNELE *(în acelaşi timp):* Cade! Cade! *(Doamna Solness se clatină şi lunecă spre spate leşinată, este prinsă de doamnele care se află în apropierea ei. Strigăte. Zăpăceală. Mulţimea de oameni rupe gardul şi dă năvală în grădină. Doctorul Herdal se năpusteşte şi el în grădină. Scurtă pauză.)*

HILDE *(fără să se întoarcă, priveşte ţintă în sus şi spune împietrită):* Constructorul meu!

RAGNAR *(se sprijină tremurând de balustradă):* A fost zdrobit. A murit pe loc.

UNA DINTRE DOAMNE *(în timp ce doamna Solness este purtată pe braţe în casă):* Daţi fuga după un doctor.

RAGNAR: Nu mă pot urni din loc.

O ALTĂ DOAMNĂ: Atunci strigaţi, să se ducă altcineva.

RAGNAR *(încearcă să strige):* Ce-i cu el? Mai trăieşte?’

O VOCE DIN GRĂDINĂ: Constructorul Solness a murit!

ALTĂ VOCE *(mai aproape):* Şi-a zdrobit capul... Ţeasta. A căzut pe movila de piatră.

HILDE *(întorcându-se către Ragnar şi vorbind liniştit):* Acum nu-l voi mai vedea acolo, sus.

RAGNAR: Îngrozitor! Totuşi, n-a izbutit. N-a fost capabil.

HILDE *(încet, ca şi cum ar triumfa cu desperare):* Dar acolo, sus, sus de tot, în vârful turnului... Acolo tot a ajuns. Şi am auzit harfele în văzduh. *(Agită şalul în aer şi strigă cu o sălbăticie lăuntrică.)* Constructorul meu, al meu! al meu!

---- CORTINA ----

